

Veto

Leuven Studentenweekblad
Jaargang 14, '87-'88
Nr. 15, dd. 18 januari 1988
ISSN: 0773-5162

Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie
Verantw. Uitg.: Didier Wijnants
's Meiersstraat 5, 3000 Leuven
Tel. 016/22.44.38

In de bak (x 2)

Bepaalde mensen leiden aan een niet te weerstane verzameldrang. Psychoanalytici spreken van anaal gefrustreerden. Dit terzijde: je kan elk gebrek sublimeren, en de rijkswacht en BOB doen dit op hun manier, namelijk het aanleggen van een ficebak. Wat er zoal in die bak zit? Personen en gebeurtenissen vooral – maar om te weten wat die twee mysterieuze termen verbergen moet u dringend onze bladzijde 6 lezen. Hoogst verhelderend.

Weerom

Je zou zo denken dat kinderachtig gedrag bij volwassenen geen lang leven beschoren is. Toch hebben we vorige week moeten vaststellen dat er weer ongewoon veel en snel Veto's verdwenen zijn op de verschillende verdeelpunten. Daarom vragen we ook dat alle Veto-lezers wat zouden letten op die verdeelbakken en het ons melden wanneer ze iets verdacht zien. Omdat we met zijn allen Veto willen blijven lezen.

De les (op) zat

Het is intussen al meer dan een jaar geleden dat onze unief nog "geteisterd" werd door stakingen. Sint-Anna, heette het toen vooral. Nu gaat het in de fakulteit Rechten over een heel andere zaak: les op zaterdag. Niet het principe zelf wordt betwist – *alhoewel* –, maar de besluitvorming wordt aangeklaagd: ondemokratisch en op foute gronden. Meer nieuws over een staking in een richting die vroeger het woord 'actie' niet eens kende op pagina 3.

Velo

Voor de studenten die tot de slinkende groep der fietsers behoren hebben wij een brokje ergernis op een hoopje gegooid: omlent fietsparkeren namelijk. Want stationeren van de tweewieler is vaak gezegd "op politiebepal verboden", maar... Pagina 7.

Eerstekanners staan voor proefexamens

Proeven van het onvermijdelijke

De eerstejaarsstudenten staan volgende week voor de eerste test in hun universitaire loopbaan: de proefexamens. De meeste studenten spreken weliswaar nog altijd van "partieels", maar die benaming is niet korrekt. Proefexamens zijn geen "voorexamens" waaraan een definitief beoordelingscijfer gekoppeld is. Ze zijn enkel bedoeld ter oriëntering, om zowel de stoere als de minder zelfzekere eerstekanner met zijn neus op de realiteit van het universitair examen te drukken. De manier waarop dit in zijn werk gaat, verschilt van fakulteit tot fakulteit.

Proefexamens bestaan aan de KU Leuven al vrij lang. Exakte gegevens zijn daarover bijna niet terug te vinden, wat wellicht te maken heeft met het vrij informele karakter van de hele zaak. Zeker is alvast dat er in de fakulteit Letteren en Wijsbegeerte reeds proefexamens georganiseerd werden in het academiejaar '57-'58 en wellicht reeds enkele jaren ervoor.

De bedoeling van die proefexamens is wel altijd dezelfde geweest: de eerste-kanner tijdig confronteren met het examensysteem, met de manier van examineren en met de eisen die gesteld worden. Daarom is in het examenreglement van de KU Leuven gestipuleerd dat "tenminste één van de proefexamens naar vorm en inhoud met een echt examen moet overeenstemmen." In feite zou men er voor moeten pleiten dat alle proefexamens identiek verlopen als de examens in juni. Niet representatieve examens werken immers *desoriënterend* en zijn dus schadelijk, dat besluit ook de denkgroep *Universitaire Opleiding en Vorming* in haar synteseraport.

Het tweede basisprincipe van de proefexamens wordt minder streng geformuleerd: de proefexamens zijn *enkel* bedoeld ter oriëntering. Dat wil zeggen: er is geen enkele formele dwang om een proefexamen af te leggen en met de uitslag die de student behaalt, is in elk geval geen been gebroken. De eigenlijke examens zijn pas voor Pasen of voor juni.

Systemen

De invulling van dit algemeen principe wordt overgelaten aan de afzonderlijke fakulteiten. Daar zijn het de monitoren die de zaak concreet gestalte geven.

In de meeste fakulteiten worden er proefexamens gehouden over een beperkt aantal vakken, zelden meer dan vier. Bij *Ekonomie* worden die vakken al van in het begin van het academiejaar bekend gemaakt: wiskunde, economie en boekhouden. In andere fakulteiten, zoals bijvoorbeeld bij *Toegepaste Wetenschappen*, wordt pas de week vóór het proefexamen meegedeeld welk vak de studenten moeten afleggen. Dat gebeurt bij lottrekking. Het voordeel van dit systeem is alvast dat de studenten tijdens het eerste semester zich niet te sterk gaan concentreren op enkele vakken met verwaarlozing van andere. Zo

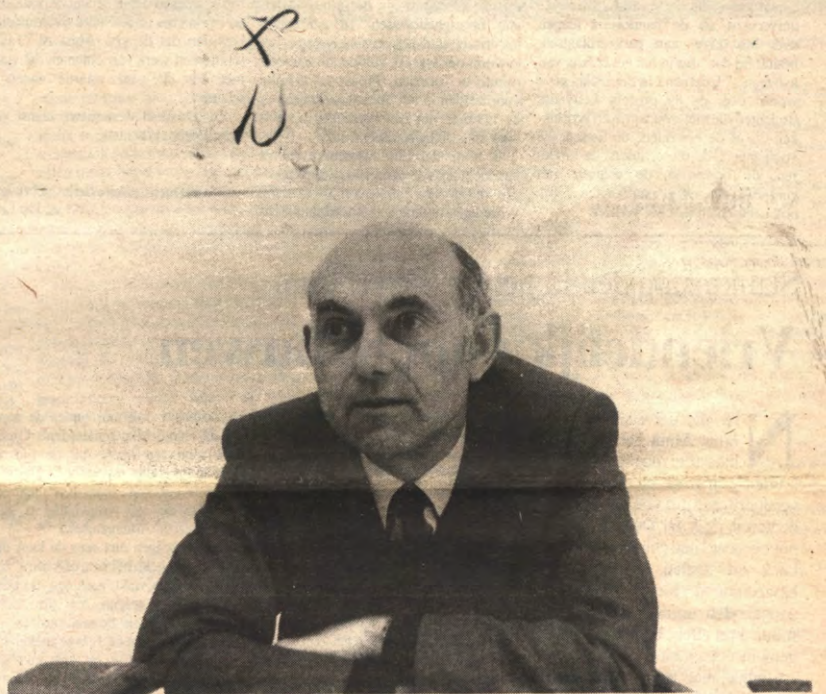
vermijdt men ook dat de voorbereidingstijd onrealistisch groot wordt.

Het examen zelf verloopt niet altijd op dezelfde manier als tijdens de normale zitting. Elke fakulteit presenteert wel minstens één examen dat naar vorm en inhoud representatief is. Maar vaak gebeurt het dat het proefexamen schriftelijk is en het echte examen mondeling. In de fakulteit Wetenschappen is dat zo met de meeste vakken, in de fakulteit *Ekonomie* met het vak *wiskunde*. Ook het verbeteren van het examen gebeurt niet altijd door de prof. Vaak wordt dat overgelaten aan assistenten, vaak ook aan de monitoren.

Enigszins in tegenspraak met de eigenlijke bedoeling van de proefexamens zijn de *vrijstellingen* voor de juni-zitting die de studenten kunnen behalen. In *Letteren en Wijsbegeerte* geeft men beperkte vrijstellingen, vanuit de gedachte dat het voor de studenten een stimulans kan betekenen om er toch maar het beste van te maken. Het is echter de vraag of het aan de andere kant niet ontmoedigend kan werken voor diegenen die er juist *niet* in slagen een vrijstelling te bemachtigen: voor deze studenten is de juni-zitting dan immers zwaarder. Ook de ekonomen kunnen een vrijstelling behalen voor de Paaseksamens. De fakulteiten *Wetenschappen* en *Toegepaste Wetenschappen* zijn konsekwenter: hier kunnen via proefexamens geen vrijstellingen behaald worden. Als beperkte stimulans is voor de *Ingenieurs* wel voorzien dat de punter van het proefexamen voor 1/4 meetellen *als het in het voordeel is van de student* (dat kan misschien de doorslag geven in een deliberatie...).

Evaluatie

Wat gebeurt er met de resultaten? Vaak worden ze Ad Valvas meegedeeld (zoals bij de ekonomen en de ingenieurs), maar niet altijd. In *Letteren en Wijsbegeerte* heeft het monitoraat een zeer uitgebreid evaluatiesysteem ontwikkeld, waarbij de studenten, als zij erom komen vragen, tekst en uitleg kunnen krijgen bij de behaalde punten. Er bestaan speciale formulieren waarop de eksaminator opmerkingen noteert die voor de student van belang kunnen zijn: over de volledigheid van de kennis, over het inzicht in de materie en over de presentatie. Ook bij *Wetenschappen* evalueert men per-

JAN SWYNGEDOUW was één van de sprekers op het Japansymposium dat VTK vorige week organiseerde. De man woont en werkt al 25 jaar in het land waar de dag begint met een liedje voor Toyota... Een uitvoerig gesprek op pagina 6.

soonlijk, niet Ad Valvas.

Overigens is het wel zo dat je altijd bij het monitoraat terecht kunt voor meer uitleg. Eerstekanners die niet goed begrijpen waarom zij op een bepaald vak zo laag skoren, aarzelen best niet om eens op het monitoraat langs te lopen. De verklaring is misschien heel eenvoudig en dan weet je dat meteen ook voor de toekomst.

Doe maar

Deelname aan de proefexamens is niet verplicht. Meestal is er geen inschrijving nodig, maar worden er gewoon lijsten opgesteld. De meeste studenten doen er wel aan mee, en naar verluidt gebeurt het ook dat studenten die afwezig bleven, achteraf daarvoor gepolst worden (om het vriendelijk uit te drukken). Wat mogelijke onregelmatigheden betreft: studenten die tijdens de proefexamens opspieken of iets dergelijks betrappt worden, kunnen geen sanktie oplopen die verder reikt dan dat examen zelf. Maar waarom zou je ook spieken? Dan kan je beter helemaal niet meedoen.

In elk geval heb je aan de proefexamens niets te verliezen (tenzij je gezicht misschien?). Al zal er allicht een korrelatie bestaan tussen de resultaten van de proefexamens en het al of niet slagen op het einde van het jaar, toch kan dat helemaal niet veralgemeend worden. Op de proefexamens kan je nooit je botten breken.

Eksamenvrees moet je er zeker niet voor hebben, want de beste strategie is nog altijd: lust de prof rauw.

Didier Wijnants

HIVA-onderzoek studiefinanciering

Studiekosten onderschat

Begin '87 gaf gemeenschapsminister van onderwijs en vorming Theo Kelchtermans (CVP) aan het HIVA (Hoger Instituut voor de Arbeid; een door de universiteit gepeerdeerd en met het ACV gelieerde onderzoeksinstituut) de opdracht een studie uit te voeren. Essentieel behelst de studie twee delen: enerzijds wordt er empirisch onderzoek verricht naar de studiekost (zowel in het sekundair, hoger als universitair onderwijs), anderzijds wordt er een uitgebreide evaluatie opgezet, niet alleen van het huidige studie-beurzenstelsel, maar ook van alternatieve vormen van studiefinanciering zoals studieleningen en studieloon.

Men opnieuw kan inslapen. Maar vooraleer de georganiseerde dubbelspraak van de perscommunicé's zal druipen, doen wij een schamele poging om enkele markante resultaten van het livjige onderzoek te belichten en van commentaar te voorzien. Genueanceerd waar nodig; in vele gevallen is de kritiek genadeloos en een paar analyses zijn zo verbluffend dat we ze de hemel inrijzen. Maar voor dit laatste moet je wachten tot we volgende week het deelonderzoek van de studiefinanciering bespreken. Deze week behandelen we het onderzoek naar de studiekosten: na een korte bespreking van de voornaamste resultaten lijkt het aangewezen om even stil te staan bij de manier waarop het onderzoek gebeurd is. Immers, de methodologie van een onderzoek (wat er precies onderzocht wordt en de werkwijze die men daarvoor gebruikt) beïnvloedt in grote mate de resultaten).

Onderschat

Als we de konkrete resultaten bekijken, dan komen de onderzoekers, voor wat betreft de studiekosten in het HOBV

Vervolg op p. 3

lezersbrieven

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten)aktualiteit, en ondertekend zijn met naam, studietoestand en adres. Wie liever niet heeft dat zijn naam gepubliceerd wordt, moet dit duidelijk motiveren.

Brieven die langer zijn dan 25 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen; dit komt overeen met ca. 1 getikte blz. met een dubbele interlinie) worden in principe ingekort. Behoudens deze restrictie worden brieven geplaatst zoals ze ons bereiken.

Parkeren

Uit het artikel "Het belang van de zoekende automobilist" leid ik af dat Luc Janssens waarschijnlijk ook behoort tot de in de titel genoemde soort, én dat hij zijn huiswerk als journalist niet heeft gemaakt.

De meest luidruchtige groep, de handelaars, laat hij 77 regels lang hun ongenoegen uiten. Vermits zowel de universiteit als de handelaars klagen over het tekort aan parkeerplaatsen, besluit hij dat "dus in het belang van iedereen..." Iedereen? In het artikel geen woord over de 89 procent Leuvense studenten die niet over een auto beschikken en/of de bewoners, de fietsers, de voetgangers, de motorrijders, de kinderen, de bejaarden, de mensen met kinderwagens, de gehandicapten... die ook deelnemen aan het verkeer.

In 30 regels vat hij tussendoor de standpunten samen van één van de Leuvense buurt- en milieugroepen. Zonder de voor vele mensen nieuwe begrippen als kort- en langparkeerders toe te lichten. Waarop hij de handelaars nog eens 14 regels lang de gelegenheid laat hierop te reageren.

Waarom ik mij geamuseerd heb met het tellen van regels? Omdat het zowel in de stad als in het blad gaat om een eerlijke verdeling van de ruimte tussen alle belanghebbenden. In een oude historische stadskern zoals Leuven is het gewoon onmogelijk voldoende parkeer-ruimte te voorzien. Trouwens, talrijke voorbeelden in het buitenland wijzen in de richting van een verkeersarm, leefbaar en gezellig stadscentrum.

Ik hoop dat Luc Janssens evenveel aandacht zal schenken aan de deskundigen van de vzw Langzaam Verkeer. Zij verdedigen namelijk niet uitsluitend het

belang van de automobilist en de handelaar.

Luciane Opdeweegh

Nvdr: Het bewust artikel moet, zoals Veto trouwens vermeldde, gezien worden als eerste uit een reeks over parkeer- en verkeersproblemen. Deze week komen de fietsen aan bod, volgende week schepen Massart en Langzaam Verkeer. U kan dan misschien vertellen?

Sedes

Het artikel omtrent het restaurant "Sedes" in vorig Vetonummer blonk uit nopens zijn journalistieke kwaliteiten zoals gemid aan inhoud en zijn oppervlakkigheid.

Wij wensen echter alvast al het personeel van de vzw Alma en inzonderheid van het restaurant Sedes te danken en te feliciteren voor de merkwaardige inspanningen die de laatste jaren op het gebied van de mensa-service aan onze universiteit werden gerealiseerd.

We denken dat de recentste realisaties en het succes in de Sedes overduidelijk bewijzen dat de vzw Alma & "Julia" schitterend werk verrichten en dat velen met ons dit naar waarde weten te schatten.

Lut De Boel wensen wij alvast veel betere pennevruchten.

Namens enkele Sedes-gebruikers
Luc De Ley

Tesissen bij Sociale Wetenschappen Vergadering wikt, dekaan beschikt

Voor de kerstvakantie berichtte Veto uitvoerig over de tesisperikelen binnen Letteren en Wijsbegeerte. Maar elke aandachtige lezer zal tussen de regels door wel gemerkt hebben dat niet alleen L&W met tesisproblemen kampt. Want de bal is echt aan het rollen gegaan met een reeks aanbevelingen van het Bureau van de Akademische Raad (BAR) van 13 juli 1987, die aan de verschillende fakulteiten aanraade het tesaar in zijn toenmalige vorm, met zijn eigen overgangsmaatregelen, af te schaffen. In de kerstveto beloofden we je meteen na de vakantie te berichten hoe de kwestie in Sociale Wetenschappen (lees: Pol & Soc) werd aangepakt. Schrap het "meteen na de vakantie" maar... Hier zijn we.

Er was iets heel pikants aan de manier waarop de fakulteiten L&W en Godgeleerdheid de aanbevelingen van het BAR ten uitvoer brachten. Ze startten er namelijk mee, nog voor het BAR die aanbevelingen had geformuleerd. Op 9 en 10 juli verstuurdten ze een brief aan de betrokken studenten, om hen van de nakende afschaffing van het tesaar op de hoogte te brengen.

Als we de aanpak van L&W en Godgeleerdheid pikant noemen, dan is het woord 'grof' niet misplaatst bij die van Sociale Wetenschappen: de betrokken studenten werden gewoon niet verwittigd. De aanbevelingen van het BAR kwamen voor het eerst ter sprake op een vergadering van het Bureau van de Fakulteitsraad begin september. (Voor de gelegenheid werden de aanbevelingen van het BAR wel eventjes beslist genoemd.) Een echt geprofileerde regeling werd pas voorgesteld op het Bureau van 21 oktober - precies vier dagen voor de beslissende Fakulteitsraad.

Bekommernis

De beslissende Fakulteitsraad: een marathonvergadering. Dekaan Dewachter had de discussie omtrent de tesisperikelen opgedeld in drie items. Eerst wilde hij het hebben over het principe van de afschaffing van het bis-zonder-lesvolgen, om vervolgens te praten over eventuele overgangsmaatregelen voor de huidige tenticie, en tenslotte voor eerste tenticie.

Omtrent een principiële afkeuring van het tesaar kwam men vrij snel tot een consensus. Een eerste argument was dat het tenslotte toch tot de verantwoordelijkheid van de fakulteit behoort, dat de studenten binnen de vier jaar hun studies afronden. In het verslag van de vergadering staat dan plots dat dit "veruit de voornaamste reden is". Vreemd dat de fakulteit enkel van die bekommernis getuigt als er geld mee gemoeid is.

Ook het argument dat de maatregel in het belang van de student werkt, vond weinig tegenstand, mis twee voorwaarden. Er zou nog dit jaar gewerkt moeten worden aan een verlichting van het licentieprogramma, en in geval van overmacht (ziek worden, een onmogelijk onderwerp hebben uitgekozen, of dies meer) zou het bis-zonder-lesvolgen uitzonderlijk toch toegestaan kunnen worden. Ook de studentendelegatie ging met dat laatste argument akkoord, in de hoop achteraf zo degelijk mogelijke overgangsmaatregelen af te dwingen.

Tenslotte werd ook opgemerkt dat de fakulteit zichzelf zou penalisieren "met betrekking tot het kader", indien het bissen zonder lesvolgen nog langer werd toegestaan. Kortom, de financiële aap uit de mouw.

Rektor telt

Met de overgangsmaatregelen had de Fakulteitsraad meer last. Het Bureau had aan de dekaan de opdracht gegeven bij de rektor te bepleiten dat de huidige regeling nog behouden zou blijven voor de eerste en tweede tenticie. Die hielt in dat de tweede tenticie nog twee potentiële tesaars kreeg, en de eerste tenticie, ten gevolge van een reeds vroeger gemaakte afspraak, maar één meer. Het spreekt vanzelf dat het éne tesaar voor de huidige eerste tenticie zou samenval-

len met het tweede voor de tweede tenticie. Maar hier komt de kat op de koord: budgetair betekend dat drie jaren, en de academische overheid zou maar twee jaar meer willen toestaan. Niet alleen een vreemde optelsom, maar bovendien een vreemde lezing van de aanbevelingen van het BAR. Mocht elke fakulteit niet volkomen autonoom haar overgangsmaatregelen bepalen?

Dekaan telt

Aangezien het gesprek van de dekaan met de rektor op niets was uitgelopen, moest de fakulteitsraad de knoop zelf doorhakken. Voor wat de tweede tenticie betrof was er dan ook geen probleem: voor hen nog twee tesaars.

Maar dan gingen de poppen aan het dansen. Wat met de eerste tenticie? Daar zitten namelijk studenten die niet op de wijzigingen aan de tesaarregeling waren voorbereid, en die dus nog steeds op de mogelijkheid van het tesaar rekenen.

Voor dekaan Dewachter was het eenvoudig. Geen tesaar. De huidige eerste tenticie was immers nog maar pas gestart. De tegenargumenten waren des te talrijker. Wat met de kwaliteit van de verhandeling? Wat met studieplanning die vele eerste lissers reeds hadden gemaakt, en waarbij ze de mogelijkheid 'tesaar' hadden inbegrepen? Wat met de geplande programmaverlichting, die nooit op tijd ingevoerd raakt en waarvan de eerste tenticie dus niet zou kunnen genieten?

Argumenten zat, maar... Op de Fakulteitsraad Sociale Wetenschappen wordt hoogst uitzonderlijk gestemd: de indruk die de dekaan van de tendenzen binnen de vergadering heeft, is doorslaggevend. De indruk die de dekaan van deze discussie had, sloeg het gros van de vergadering perplex. Het leek hem dat de vergadering, zij het met tegenzin, het bis-zonder-lesvolgen voor de eerste tenticie toch wou afschaffen. Alle protest werd tenslotte genegeerd.

Tijd brengt raad. Tegen de volgende Fakulteitsraad, midden december, leek de sfeer al iets rustiger. De studenten kregen een pleister op de wonde. Er werd een voorstel geformuleerd, en het werd ter bespreking naar het Bureau doorgestuurd. De huidige eerste lissers zouden volgend jaar gewoon in juli en/of september examens mogen afleggen, en zouden (mits het betalen van de volle pot inschrijvingsgeld) tijdens hun tesaarjaar voor de vakken waarop ze 12 en meer haalden, vrijgesteld.

Maar deze regeling is er nog niet. Pas eind februari is er opnieuw Fakulteitsraad, en is er enige kans dat de eerste lissers Sociale Wetenschappen eindelijk weten waar ze aan toe zijn. Intussen, bidden maar, jongens.

Benoit Lannoo
Stef Steyaert
Björn Vanhese

FKK

De kandidaturen voor Erkenning van Vrije Verenigingen (zie bericht "Erkenning vrije verenigingen 1988" in vorige Veto) moeten uiterlijk ingeleverd worden op dinsdag 26 januari 1988 om 18 u. Gelieve de fout in genoemd bericht te interpreteren als kwaad opzet van de zettuivel.

Slankmaaltijden in het Meisjescentrum

Vriendelijk voor vrouwen

Niet alle universiteitsrestaurants Alma hebben dagelijks af te rekenen met hele horden grijpgrage eters. Het Universitair Centrum voor Meisjesstudenten in de Vital De Costerstraat bijvoorbeeld herschikt daarom zijn tafels en stoelen, of hangt een bevredemd maar vrijblijvend aangeboden kunstwerk aan de muur. Veel effect heeft zo'n management echter niet. U wist waarschijnlijk niet eens dat er daar Alma-schotels te krijgen vallen. Bij een tweede poging richt het Meisjescentrum zich dan ook tot een "gemakkelijk beïnvloedbare doelgroep", die bovendien in de buurt oververtegenwoordigd is: vrouwen.

Af en toe denkt Alma wel aan een hogere roeping dan alleen maar eetbare koek op tafel zetten. Heropvoeding of zo. Het initiatief komt dan wel gewoonlijk vanuit de directie. Ooit werd bijvoorbeeld eens 20 ton (!) gratis aangeboden fruitsap geweigerd omdat het eigenlijk uit suikerwater en smaakstof bestond, en men resoluut paal en perk wou te stellen aan de toenmalige fitnessrage...

Maar Alma gaat verder op de ingesla-

gen weg van het gezond eten: er zijn plannen om in de nabije toekomst in de Alma-uitbating van het Meisjescentrum slankmaaltijden aan te bieden. Hoe het hele zaakje zal heten, weet men nog niet precies, professioneel wordt het alleszins. Het met een computer berekende aantal kalorieën zal ten hoogste 400 stuks bedragen, het eiwitverbruik zo'n 70 tot 80 gram in plaats van de gebruikelijke 130 tot 140. Vetten, energie, zout worden volkomen uit den boze. Kortom, een radicale ommekeer in het geheel van onze voedingsgewoonten.

Wat lager gehalte aan eiwitten en dergelijke zou de schotel - er zal er in het begin maar één zijn, en alleen in het Meisjescentrum - eigenlijk goedkoper moeten maken. Maar de arbeidsintensiteit jaagt de prijs omhoog tot ongeveer 100 frank; iemand moet immers de porties netjes verdelen zodat je niet te weinig, maar vooral niet te veel eet...

En toch verwacht Alma de schotel te verkopen. Strategisch onderlegd als ze zijn, koken ze het Meisjescentrum als uitvalsbasis. Een diëtiste die daar toch al aan het werk was, de Rega-school in de buurt, met "een potentieel aan zeer kritische eters", de peda boven het restaurant zelf, L&W vol meisjesstudenten, noem maar op. Want Alma mikt duidelijk op de zogenaamde slankheidsobsessie bij een groot deel van de vrouwelijke studentenbevolking. Oorspronkelijk kondigde men het project

bijvoorbeeld ook aan onder de naam "vrouwvriendelijke maaltijden". Omdat men toch een beetje bij de tijd wil blijven, staat alles nu onder de hoofding "gezonde voeding", maar hoe ongezonder eten dan de niet-vrouwelijke of niet-geobsedeerde Almagangers?

En we krijgen niet eens de kans ons, als we dan geld hebben of vrouw zijn, relatief vrijblijvend aan een dergelijk experiment te wagen, nee, drie vierde van het aanbod zal bestaan uit informatie. Het idee alleen al. Je weg zoeken met een volle schotel is nu ook niet echt simpel, maar binnenkort ligt er een stapel brochuurtes, pamfletjes, berekeningen etc dergelijke bij op je bord. Vanuit Alma zelf kwam de benedenking dat je volgens de laatste voorspellingen al 2 ovale schotels nodig zou hebben om alleen al de groente op te stapelen...

Lut De Boel

CLUB TRAVEL
Tiensensstraat 64
3000 Leuven
☎ 20.22.24

Val di Fiemme (62 liften)

15.400,-

incl.: autocarreis in princess class, halp., kamers met d/b en wc, hotel met zwembad & sauna en 7 dagen skipas.

Advertentie

Veto, jaargang 14 nr. 15 dd. 18 januari 1988

Redaktieadres: 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven (016/22.44.38)

Hoofdredektie: Geert Coene

Redaktiesekretaris: Didier Wijnants

Redaktie: Lode Desmet, Filip Dutoit, Walter Pauli, Johan Reyniers,

Carla Rosseels, Jan Van der Linden, Koen Van Muytem, Herwig Willaert

Doka: Filip Dutoit, Jeroen Revalk, Geert Van Doorselare

Lay-out en vormgeving: Geert Coene, Lut De Boel, Lode Desmet, Marc Heeren, Benoit Lannoo, Trui Moerkerke, Walter Pauli, Carla Rosseels, Marc Sys, Claudia Van de Velde, Koen Van Muytem, Didier Wijnants, Herwig Willaert

Medewerkers: Lut De Boel, Els Groessens, Benoit Lannoo, Stef Steyaert, Björn Vanhese, Marc Van Steenkiste

Eindredaktie: Didier Wijnants

Opplage: 8000 exemplaren

Zetwerk: Alfaset Leuven

Drukkerij: Rotatyp Brussel

Abonnementen: Studenten: 250,-; niet-studenten: 300,-; steun vanaf 600,-; over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77

Agenda en Ad Valvas: ten laatste donderdag voor verschijnen om 14.00 uur op het redaktieadres bezorgen

Redaktievergadering: iedere vrijdagmiddag om 15.00 uur

Stuc Sturgroep

Deze week wordt er in het Stuc een belangrijke brainstormvergadering gehouden: de Sturgroep (zie ook Veto 14). Vanavond maandag zijn er referaten (20.30 u) en zaterdag is er een grote plenumvergadering van 10 tot 18 u.

Zaterdagochtendlessen

Rechten staakt dinsdag

Traditioneel was de rechtsfaculteit nooit de eerste om naar het harde drukmiddel van de staking te grijpen. Vorig akademiejaar kwam daarin een kentering. Naar aanleiding van het dispuut omtrent de dit jaar ingevoerde lessen op zaterdag hield het Vlaams Rechtsgenootschap (VRG) een referendum: 87,9% van de rechtsstudenten wil dinsdagvoormiddag staken. De academische overheid dient er blijkbaar op gewezen dat studenteninspraak au sérieux genomen moet worden.

Frank Swaelen mocht zich vorige week verheugen over zijn persoonlijke ochtendpost. 500 gele briefkaarten dwarrelend er in de brievenbus, allen met dezelfde noodkreet: "Partijbureau's op zaterdag, dan hebben wij Hugo Vandenberghe op maandag".

Diezelfde dinsdag pakte het VRG uit met een petitie waarbij een duizendtal Valk-discipelen plechtig verklaren begrip op te brengen voor professoren die contact houden met de juridische praktijk buiten de leslokken, maar dat ze het niet pikten dat deze activiteiten het doceren verhinderen.

Referendum

De buitengewone respons op deze twee zachtere aktiemiddelen, brachten het VRG ertoe een referendum uit te schrijven. Statutair moeten dan minstens 500 studenten op af komen, vooraleer het presidium de beslissing van de meerderheid daarvan kan uitvoeren. 939 stemmen werden uitgebracht (een goede honderd meer dan bij de laatste presidentsverkiezingen). 87,9% (825) sprak

zich uit vóór een boycot van de lessen, met 'geweldloze overtuigingsposten' aan de deuren van de leslokken. 7,5% zegt neen aan akties; 4,3% onthield zich; en 4 studenten presteerden het om teveel bollekes blauw te maken.

Dinsdag 19 januari, de dag van de fakulteitsraad wordt er dus 's ochtends gestaakt. In de namiddag zullen de aktievoerders postvatten voor de deuren van de vergaderzaal. Dekaan Blanpain - protagonist van het zaterdagonderwijs - zal er niet langer bij zijn. Gezien zijn parlementair engagement besloot hij wijselijk niet langer dekaan te spelen. Toevallig of niet valt dit afscheid samen met het advies van de rektor inzake de bevoegdheidsverdeling tussen fakulteitsraad en -bureau, waarna het fakulteitsbureau alvast bijdraaide. Vice-dekaan Verstege die de fakulteitsraad nu voorziet in afwachting van de nieuwe dekaansverkiezingen liet het VRG alvast weten naar compromissen te zoeken. Het intrekken van de zaterdaglessen voor het tweede semester behoort alles-

zins tot de te onderzoeken mogelijkheden.

Ook aan het thuisfront werd gedacht. De studenten van de eerste licentie kregen een formulier mee naar huis waarop de familieleden en vrienden kunnen bevestigen aanspraken op hen te maken. Zo bijvoorbeeld Hond Hamlet die op zijn zaterdagochtendwandeling staat, of de bende welpen bij de scouts. VRG-sociaal ziet dit als de niet onbelangrijke ludieke kant van de zaak waarbij men ook 'het thuisfront wil sensibiliseren'.

Geen cursus

De jaarverantwoordelijken startten ook een heuse 'proffenovertuigingscampagne', waarbij de diverse professoren gevraagd wordt een standpunt in te nemen. Velen doen dat ook, hoewel ze er vaak liever niet mee naar buiten treden. Professor Herbots, de man die ook wel eens in militair uniform durft te doceren, werd getipt als mogelijk kandidaat-dekaan. Wellicht vanuit die optiek heeft hij een - weliswaar verzoenend - standpunt in pacht: principieel geen plichtvakken op zaterdag; enkel keuzevakken zouden dan gedoceerd mogen worden.

Het standpunt van Hugo Vandenberghe is genoegzaam bekend. Hij was het die omwille van zijn berg beroepsbezigdheden de zaterdaglessen aanvroeg. Minder bekend was dat hij dit jaar een vernieuwde cursus uitbrengt, wat hem toelaat te dreigen deze niet te zullen laten verspreiden. En dan te bedenken dat deze man zichzelf bij de verkiezingen van 1985 naar voren schoof om de volksbelangen te behartigen.

Geert Coene

IN DE REEKS 'Beestigheden' laat Veto zich in de komende maanden van zijn mooiste kant zien. We beginnen alvast met moeders mooiste, elke dag te bezichtigen in het stadspark. (Foto Filip Dutoit)

Studiekosten

Vervolg van p. 1

(Hoger Onderwijs Buiten de Universiteit) tot de konklusie dat een HOBUSTUDENT die niet op kot zit per jaar 40.096 BF kost; een HOBUSTUDENT die daarentegen kost jaarlijks gemiddeld 84.081 BF. Als gevolg van de infra opgemerkte metodologische bezwaren, moet de hoogte van de globale studiekosten uiteraard met een korreltje zout genomen worden. In het onderzoek wordt er bovendien ruime aandacht besteed aan de verschillende kostenrubrieken en bovendien wordt de studiekosten tussen de verschillende studierichtingen en de verscheidene onderwijsnetten vergeleken. Op dat vlak constateren de onderzoekers een grote variabiliteit in de studiekosten naargelang de studierichting (bijvoorbeeld de richting sekretariaat is veel goedkoper dan de richting handelswetenschappen) en bovendien blijkt het vrij onderwijs duurder uit te vallen dan het rijksonderwijs.

Ook de globale studiekosten aan de universiteit zijn omwille van de gehanteerde definitie van studiekosten onderschat. De totale gemiddelde studiekosten voor een oniefstudent die niet op kot zit bedraagt volgens de studie 41.706 BF; een oniefstudent die wel op kot zit kost

volgens de studie 79.950 BF, minder dan een vergelijkbare HOBUSTUDENT. Ook hier is de totale studiekosten opgesplitst naar de samenstellende kostenrubrieken.

Swingen

Een globale vergelijking van deze studie met die van '79 (in '79 werd een analoge onderzoek naar de studiekosten door het HIVA uitgevoerd) wordt bemoeilijkt door de vaststelling dat in '79 zowel de studie- als de leefkosten onderzocht werd. Terwijl in het recente onderzoek alleen de studiekosten in enge zin onderzocht zijn. Maar toch is een vergelijking van deze beide HIVA-studies bijzonder leerrijk, en dit om twee redenen. Voorreest kan men door de vergelijkbare posten (de kostenrubrieken die én in '79 én in '87 onderzocht werden) tegenover elkaar te plaatsen een zicht krijgen op de evolutie van die kostenrubrieken. Ten tweede kan men door een vergelijking van de globale studiekosten een zicht krijgen op de mate waarin de recente HIVA-studie de studiekosten onderschat.

Als we de vergelijkbare kostenrubrieken (vervoer, verblijf, inschrijving en

overige studiekosten) onder de loupe nemen, dan bemerken we een sterke reële stijging van sommige rubrieken (zie tabel 1). Wat het HOBUSTUDENT betreft, is de inschrijvingskost noch de vervoerskost sterk gestegen. Daarentegen kende de evolutie van de huurprijs wel een bijzonder grote stijging: van 19.602 BF in '79 tot 44.974 in '87. Dit betekent een stijging met 129%, terwijl de indexstijging in diezelfde periode 53% bedroeg. Uit een vergelijking van deze beide HIVA-studies blijkt dus dat de huurkosten voor HOBUSTUDENTEN tussen '79 en '87 in reële termen gestegen is met 76%. De stijging van de post 'overige studiekosten' neemt in het HOBUSTUDENT werkelijk spektakulaire vormen aan: van 5.884 BF in '79 tot 21.433 BF in '87. Een nominale stijging dus van 264%, hetgeen een reële stijging van 211% betekent: nog altijd iets meer dan een verdrievoudiging.

Ook aan de oniefswingen bepaalde kosten de pan uit. Hierbij dient aangestipt dat de vergelijking enkel betrekking heeft op de Leuvense situatie, maar er mag aangenomen worden dat de evolutie aan andere universitaire instellingen min of meer analogo is. De rubriek 'overige studiekosten' kende in Leuven in de betrokken periode een serieuze reële stijging (38%). De evolutie van de Leuvense huurprijzen springt nog meer in het oog: van '79 tot '87 noteren de onderzoekers een bruto-stijging van 111%, hetgeen nog altijd goed is voor een netto stijging van 58%. Gezien de enorme omvang van die stijging lijkt het erop dat het Leuvense huusvestingsbeleid, althans vanuit democratiseringsstandpunt, dringend aan herziening toe is. Die sterke stijging van de huurkosten verdient des te meer de aandacht vanwege het procentueel grote aandeel dat de huurkosten vertegenwoordigt in de globale studiekosten.

Als we de globale resultaten van de beide HIVA-studies vergelijken (zie tabel 2), dan krijgen we een beeld - niet van de op het eerste gezicht gedaalde studiekosten - maar wel van de omvang van de onderschatting van de studiekosten in de recente studie. Een onderschatting die voornamelijk te wijten is aan het niet opnemen van de leefkosten als essentieel onderdeel van de studiekosten. Om tot een effectieve vergelijking te komen, zijn de cijfers van de HIVA-studie van '79 uiteraard geaktualiseerd, dus verhoogd met de index-evolutie van de betrokken periode (53%). Uit een vergelijking van de globale resultaten van de beide studies blijkt dat de recente studie amper

de helft van de werkelijke studiekosten bevat, dit geldt zowel voor het HOBUSTUDENT als voor de onief.

Een laatste opmerkelijke konklusie van de studie betreft de vergelijking van de studiekosten van het HOBUSTUDENT met die van de onief. Over het niveau van dat bedrag hadden we het reeds, maar het is verrassend vast te stellen dat een HOBUSTUDENT ongeveer evenveel kost, weliswaar per studiejaar, als een oniefstudent. Dit druist regelrecht in tegen de gangbare overtuiging dat het HOBUSTUDENT veel goedkoper is dan de onief.

Onderschatting

Maar cijfers alleen zeggen niets. Daarom is het belangrijk dat we nagaan hoe die cijfers tot stand gekomen zijn en staan we even stil bij de methodologie van het onderzoek, die het referentiekader schetst waarbinnen de resultaten moeten geïnterpreteerd worden. Hierna blijft er van de studie niet veel meer over. De voornaamste metodologische kritiek betreft de dubieuze definitie van het begrip studiekosten. Alleen de studiekosten in 'enge zin' wordt onderzocht. Men heeft het enkel over de zogenaamde directe studiekosten, die men onderverdeelt in verschillende rubrieken: huur, vervoer, inschrijvingsgeld, kussens en studiemateriaal. Maar de leefkosten (voeding, kledij, verzorging, ontspanning, ...) zijn niet onderzocht. Daar die kosten ook behoren tot de studiekosten en bovendien kwantitatief belangrijk zijn, kunnen we gerust stellen dat de resultaten van deze HIVA-studie een schromelijke onderschatting zijn van de werkelijke studiekosten.

Een tweede methodologisch - weliswaar minder fundamenteel - bezwaar betreft de eerder geringe steekproef die men genomen heeft, vooral bij het HOBUSTUDENT (Hoger Onderwijs buiten de Universiteit). Daar heeft men slechts bij 327 studenten naar de studiekosten gepeild: op een totale HOBUSTUDENT-populatie van 70.354 studenten is dat niet eens een half procent. Bovendien is de spreiding van de steekproef (degenen die werkelijk ondervraagd zijn dus) niet zo goed verdeeld over de verschillende HOBUSTUDENT-studierichtingen. Bijvoorbeeld in het kunstonderwijs - toevallig of niet, maar een eerder dure richting - werd niet naar de studiekosten gepeild. Voor het universitaire onderwijs lijkt zowel de grootte van de steekproef als de spreiding ervan iets beter te zijn dan in het HOBUSTUDENT: in acht universitaire centra werd het onderzoek verricht en in elke onief werden

studenten uit verschillende richtingen geënquêteerd (geneeskunde, germanse, rechten, handelsingenieur, burgerlijk ingenieur, scheikunde, informatika).

Verleiden

De manier waarop de informatie verzameld is vormt een derde methodologisch bezwaar. In het recente HIVA-onderzoek heeft men alleen met enquetes gewerkt, een eenmalige bevraging dus. In het HIVA-onderzoek van '79 werd er gebruik gemaakt van een andere, meer betrouwbare methode om de informatie te verzamelen, namelijk het huishoudboekje. Toen dienden de studenten zelf een jaar lang alle studiekosten nauwkeurig te registreren. Aangezien het recente HIVA-onderzoek op een half jaar diende afgewerkt te zijn, was er gewoon geen tijd daarvoor. Maar door alleen met enquetes te werken zijn de resultaten er wel een stuk minder betrouwbaar op geworden. Dit in combinatie met de onderschatting van de studiekosten - door alleen de studiekosten in enge zin te onderzoeken - noopt ons ertoe om de resultaten met de nodige omzichtigheid te benaderen, hetgeen trouwens door de onderzoekers herhaaldelijk aangestipt wordt.

Het deelonderzoek dat peilt naar de studiekosten is, om het zacht uit te drukken, duidelijk het zwakke broertje in dit onderzoek. En dit menen we, niet omdat de resultaten voor ons tegenvalen, maar wel omdat dit deel bezwaarlijk als serieus wetenschappelijk onderzoek kan beschouwd worden. Hiermee werpen we geen steen naar het HIVA en de onderzoekers, maar wel naar Theo Kelchtermans die, vanuit wetenschappelijke oogpunt, onaanvaardbare methodologische beperkingen stelt aan het onderzoek. Daardoor zijn de globale studiekosten fel onderschat, hetgeen het best blijkt uit een vergelijking met de geaktualiseerde cijfers van een analoge HIVA-studie van '79. Maar enkele deelresultaten van het onderzoek zijn wel bruikbaar en brengen interessante, zij het voor de portemonnee onheilspellende, gegevens omtrent de evoluties van de studiekosten aan het licht. Zoals bijvoorbeeld de vaststelling dat de studiekosten in het HOBUSTUDENT even hoog ligt als die van de onief of de vaststelling dat bepaalde kosten een enorme stijging kennen in vergelijking met '79. Als politici verleid worden om alleen de globale resultaten van deze recente studie te citeren, dan moeten ze weten wat die cijfers voorstellen: niets.

Marc Sys

		1979	1987	nomin. stijging	reële stijging
HOBUSTUDENT	huur	19.602	44.974	129	76 %
	overige	5.884	21.433	264	211 %
Onief	huur	22.285	47.111	111	58 %
	overige	7.942	15.146	91	38 %

Tabel 1: evolutie van bepaalde kostenrubrieken tussen '79 en '87

		1979	1987
onief	kotstudent	170.930	79.950
	geen kotstudent	103.770	41.706
HOBUSTUDENT	kotstudent	152.155	84.081
	geen kotstudent	96.202	40.094

Tabel 2: vergelijking van de totale studiekosten in beide HIVA-studies (bron: eigen berekeningen en recente HIVA-studie)

De economische en de industriële wereld staart zich al jaren blind op de Japanse succes-story. In zeer korte tijd is Japan opgeklimmen tot de top van de economische, financiële, industriële en technologische wereld. Waar komt dat succes vandaan, vragen weggekonkurreerde managers zich af? Het raadsel is nog steeds niet volledig opgelost, maar tijdens een lezing op het Japansymposium van VTK zette Prof. Swyngedouw, die al 25 jaar in Japan woont en werkt, een stap in de goede richting. Japan heeft z'n economisch succes in grote mate te danken aan z'n kulturele tradities.

Japanners werken veel en graag. Dat is al eeuwen zo. De feodale en traditioneel-agrarische maatschappij was ook al doordrongen van de Japanse werketiek. Die werketiek steunt op het traditionele Musubi-geloof; Musubi is het begrip voor de allesdoordringende levenskracht die de mensen verbindt met de vruchten van hun arbeid en de ganse kosmos. Om dat geloof vorm te geven riepen de Japanners allerlei ceremoniën en rituelen in het leven. Toen Japan overging van een agrarische naar een industriële, en later postindustriële samenleving leefde het Musubi-geloof toch door. Het gevoel van verbondenheid en eenheid dat vroeger de agrarische gemeenschap samenhiield, vind je nu terug in de moderne bedrijven en ondernemingen. Japanners voelen zich enorm verbonden met het bedrijf waarvoor ze werken: ze zijn trots op het bedrijf en hebben het gevoel dat alles wat er geproduceerd wordt een stukje van hen zelf bevat. De bedrijven spelen zeer goed op dat traditionele Musubi-geloof in: ze organiseren rituelen voor versleten voorwerpen (beha's bijvoorbeeld), ze plaatsen schrijnen met godsbeelden in het bedrijf, ze houden Zen-meditaties voor nieuwe medewerkers... Allemaal met het oog op het aanwakken van een ijzersterke loyaliteit van de werknemers tegenover het bedrijf. En het lukt!

Veto: *U hebt Japans gestudeerd. De grootste moeilijkheid daarbij is waarschijnlijk dat het Japans geen enkel aanknopingspunt biedt met onze taal?*

Swyngedouw: «Ik doceer en publiceer in het Japans, maar het blijft een moeilijkheid. Dat het Japans volledig anders gestructureerd is dan het Nederlands, heeft wel met die moeilijkheden te maken. Maar het grote probleem is toch niet de taal op zich. Die taal is een exponent van de cultuur. Daarbinnen is de manier van denken totaal anders. Om het een beetje overdreven te stellen: bij ons is de taal in eerste instantie een communicatiemiddel. Voor de Japanners daarentegen is de taal eerder een manier om je eigen positie in de samenleving of in een bepaalde situatie vast te stellen en je niet bloot te geven. Communicatie gebeurt veel meer non-verbaal dan verbaal in Japan. Ze noemen dat ook wel: elkaars buik aanvoelen.»

«Omdat de functie van de taal anders is, is het ook moeilijk om de taal te leren. Een voorbeeld: in de Japanse taal komt het werkwoord heel dikwijls op het einde van de zin. Wanneer iemand een gesprek voert, kijkt hij naar het gezicht van zijn partner en laat daarvan afhangen of hij het werkwoord affirmatief of negatief maakt. In het Japans kun je de essentie erg lang uitstellen, je kunt het vaak, abstrakt laten.»

«Het is dan ook een cultuur waarin zeer weinig confrontatie voorkomt. Men tracht alles harmonisch te doen verlopen en de taal is daar ook op afgestemd: alles blijft zeer vaag. Een ander voorbeeld: tijdens een debat in het parlement wordt er van iemand een zeer scherp antwoord verwacht: ja of nee? Weet je hoe ze dat zeggen in het Japans? In het Japans is het woord voor ja: ka. Wel, ze zeggen: yes ka, no ka. Ze moeten de Engelse woorden er dus bijvoegen, omdat dat met de Japanse woorden voor ja en nee enkel in theorie kan en niet in de praktijk. Het is de cultuur van "Yes, but...". Terwijl onze cultuur de cultuur is van het "No, because...". Wij zeggen "Nee,

Veto sprak met Japan-kenner Jan Swyngedouw

“De dag begint met een liedje voor Toyota”

ik ben niet akkoord” en dan geven we de redenen daarvoor aan. In Japan zegt men altijd: “Ja natuurlijk is het zo, maar...”»

«De Japanse samenleving is volledig anders gestructureerd. Het voornaamste element daarin is de andere houding tegenover het individu. De Westerse maatschappij is gebouwd op een sterk individualisme, terwijl de Japanse maatschappij gebouwd is op de primaciteit van de groep boven het individu: het individu mag zichzelf niet onderscheiden van de groep. Er is een spreekwoord, dat zegt: “De nagel die uitsteekt, wordt omhoog geklopt.” Dat gebruiken ze heel veel in de opvoeding en ze aanvaarden dat. Alles moet uniform zijn. Ze zijn blij als ze een “uniformke” aan hebben.»

Veto: *Westerlingen hebben daar wel eens moeite mee. Ze klagen vaak dat de Japanners niet rechtuit zijn.*

Swyngedouw: «Ja, de Japanners nemen ook tegenover de westerlingen zo'n vage houding aan. Maar zij weten wat die houding betekent. Een westerling zegt: “Een Japanner zegt zijn gedachte niet”. Maar de Japanners onder elkaar voelen aan, langs de buik zou ik bijna zeggen, in welke richting hun gespreks-partner gaat.»

«Ik kan dan ook goed begrijpen dat vele westerlingen de Japanners niet eerlijk vinden. Maar het is gewoon een andere kulturele gewoonte. Je mag in Japan nooit te direct zijn, alles gebeurt indirect; via non-verbale communicatie bijvoorbeeld. Dikke communicatie vinden ze te stotend, te kwetsend. Je moet je steeds inleven in een bepaalde groep, in een bepaalde situatie... Konflikten worden vermeden doordat iedereen z'n eigenheid naar omhoog drukt.»

Veto: *Een Japans bedrijf heeft ook z'n kaderfuncties en z'n lagere échelons. Bestaat er tussen die individuen dan geen concurrentiegeest, gevoed door persoonlijke ambities?*

Swyngedouw: «Dat bestaat natuurlijk, maar de technieken binnen de bedrijven zijn erop gericht om de persoonlijke ambities te kanaliseren in een bepaald patroon. Er wordt de nadruk op gelegd dat de persoonlijke ambities in functie van het bedrijf moeten staan: je werkt voor het bedrijf, je voelt je één met het bedrijf. Allen samen vormen we één geheel.»

«De bedrijven voeden hun werknemers in die zin op. Twee jaar geleden heb ik deelgenomen aan een cruise, gecharterd door Toyota. Op die boot bevonden zich een 300-tal jonge kaderleden die opgeleid moesten worden. Geïndoktrineerd, eigenlijk. Ongelofelijk, was lagere arbeid. De dag begon met de ochtendgymnastiek en het liedje voor Toyota. De voormiddag bestond uit zeer zware studie. 's Namiddags was de studie wat lichter, en 's avonds was het: “de boeien los, de banden breek”. En dan is het drinken geblazen, even intens als de studie overdag. Na 4 dagen zou iedereen z'n leven geven voor Toyota.»

«Op z'n boot zijn er ook werknemers van verschillende niveaus aanwezig: er zijn een 15-tal mensen van de hogere kaders, die zich op een hoger dek bevinden. Wat gebeurt er nu? 's Avonds zitten die hogere kaders op een hoger dek te eten, terwijl het gewone plebs op een lager niveau begint te dansen en te drinken. Het hogere dek daalt af en toe eens naar beneden af, om zich een 10-tal minuten te vermengen met de lagere werknemers. Door zo af en toe eens naar beneden te zakken, tonen ze dat ze één grote groep vormen: een grote eenheid van managers en werknemers. Iedereen krijgt daardoor de overtuiging: of ik nu de vloer veeg of in een hoge positie sta, ik ben van Toyota, ik ben van Mitsubishi... Dat systeem zit fantastisch in elkaar.»

Veto: *Komt daar nooit kritiek op vanuit de maatschappij?*

Swyngedouw: «Echte kritiek niet, maar er zijn wel veranderingen bij de jonge mensen. Jongere mensen weten veel meer over het buitenland, ze zijn veel breder georiënteerd dan de ouderen. Jongere mensen zullen bijvoorbeeld veel minder overuren maken dan ouderen. Zij zijn veel individualistischer aan het worden.»

«Ik weet echter niet hoe zich dat verder zal ontwikkelen. Ik zie dat dat steeds meer moeilijkheden zal opleveren, maar voorzover ik de Japanners ken, zullen ze ook daar wel weer een oplossing voor vinden. Dat is misschien één van de redenen waarom de indoktrinatie sessies tegenwoordig zo veel georganiseerd worden. De bedrijfsleiders voelen dat er bij de jonge mensen iets aan het veranderen is. Vanuit een soort defensiemechanisme gaan ze dan meer rituelen invoeren, om de loyaliteit tegenover het bedrijf te vergeten.»

«Er komt soms ook wel kritiek vanuit het buitenland op de uitbuiting van de lagere arbeiders. Ook zij worden geïndoktrineerd, maar alle problemen kunnen toch niet uit de weg geruimd worden. Ik kan niet ontkennen dat die kritiek soms wel terecht is. Ik wil het systeem dus zeker niet als hét van hét voorstellen.»

Veto: *Je hoort ook wel eens het verhaal dat de Japanse jeugd onder zeer grote stress staat. Is dat inderdaad zo erg?*

Swyngedouw: «Dat is zo, ja. Het gaat er vooral om via ingangsexamens binnen te geraken in een universiteit. Waar ik doceer bijvoorbeeld, kunnen ieder jaar 1000 studenten opgenomen worden, maar er komen er 13.000 op het ingangsexamen af. Wie universitair onderwijs wil doen, moet zich via ondergangsexamens in de lagere school en vooral in de middelbare school voorbereiden op de universiteit. Dat is ongelofelijk hard. Kinderen van 13, 14 jaar die maar 5 uur kunnen slapen, omdat ze moeten studeren bijvoorbeeld. Dat geldt toch voor een zeer groot percentage van de Japanse jeugd.»

«Het leven van kinderen is hier veel beter dan in Japan. Maar wanneer ze uiteindelijk in de universiteit zijn binnengeraakt, dan kunnen ze 4 jaar rusten. Dat

is de enige rustperiode in hun leven, want daarna moeten ze weer hard werken voor een bedrijf. Aan de universiteit moeten ze soms bijna niets studeren.»

«Wanneer ze in een bedrijf gaan werken, worden ze daar nog eens heropgevoed. Daarom is het niet zo belangrijk of je nu filosofie studeert of ingenieursstudies doet. Achteraf word je toch terug heropgevoed in een bedrijf. Wat je juist gestudeerd hebt, heeft zeer weinig belang. Het systeem zit goed in elkaar, ja.»

Veto: *Het is een kenmerk van de Japanners dat ze altijd overal een oplossing voor vinden?*

Swyngedouw: «Ja, dat is zo. Er leeft aan die Japanners toch iets ingenieus. Zelfs als men ooit zou kunnen spreken van een crisis in Japan, dan zullen ze er wel weer iets op vinden. Als je de geschiedenis van Japan napluist, dan zie je dat altijd opnieuw. Alhoewel ze nu voor de eerste maal in hun geschiedenis gekonfronteerd worden met het fenomeen van het internationalisme en het universalisme. Dat betekent een zeer radicale verandering voor Japan.»

«Nu pas zien ze dat internationalisme niet alleen betekent: opnemen van buitenlandse elementen in hun eigen cultuur, maar ook een meegeven van de eigen kulturele en andere waarden aan de internationale gemeenschap. Het is de eerste maal dat ze daarmee gekonfronteerd worden: zelf geven, dat zijn ze niet gewoon. Voor het eerst zien ze dat zij ook een deel zijn van een groter geheel. Ik denk dat op dat gebied het universalisme van het kristendom een rol kan spelen.»

Veto: *In dat verband kun je misschien ook spreken van een evolutie van een onderdanige houding tegenover het Westen naar een superioriteitsgevoel over hun eigen kunnen?*

Swyngedouw: «Toen ik pas in Japan toegekomen was, had ik de indruk dat de Japanners zich zeer inferieur voelden tegenover het Westen. Daar is nog wel iets van overgebleven, maar anderzijds is dat ook wel aan het omkeren in een soort van superioriteitsgevoel. Je moet dat nu niet overdrijven, maar de Japan-

ners raken er steeds meer van overtuigd dat zij de meesters van de wereld zijn. Wanneer ze vroeger naar het Westen kwamen, waren ze zeer onderdanig en maakten voortdurend buigingen. Nu durven ze al wel eens arrogant zijn. Enkele jaren geleden heeft een professor van de universiteit van Colombia een boek geschreven: “Japan as number one”. Dat boek gaf aan welke aspecten van de Japanse economie de Amerikanen zouden moeten navolgen. De Japanners hebben dat boek begrepen als “Japan is number one”. Dat boek heeft veel meer succes gehad in Japan dan in Amerika.»

«De Japanners zijn zeer gevoelig voor wat het buitenland over hen zegt, vooral voor het negatieve. Wanneer er tegenwoordig veel positiefs over Japan gezegd wordt, dan heeft dat natuurlijk een invloed op hun superioriteitsgevoel. Het is een Japans kenmerk om de buitenwereld, net zoals ze dat in hun samenleving doen, te rangschikken, in te delen in lagen. Zij zoeken steeds hun positie: ik sta erboven, gelijk of eronder. Daarom is hun taal ook zo moeilijk: het Japans verschilt naargelang je met een meerdere of een mindere spreekt.»

Veto: *Wat de religie betreft, wordt er wel eens gezegd dat Japan het religieuze achter zich gelaten heeft, maar het rituele behouden?*

Swyngedouw: «Dat is een typisch westerse vraag. Vanuit een westerse standpunt is dat zo, maar het religieuze is niet zomaar te scheiden van het rituele. Voor de meeste volkeren buiten de monotheïstische traditie is religie het ritueel en niet de doktrinaire inhoud. Westerlingen hebben de neiging om te zeggen: “Het is maar ritueel”. Anderzijds kan je de vraag stellen: “Waarom hou je vast aan een ritueel?”. Het religieuze heeft daar een andere betekenis dan hier.»

«Als je aan een Japanner zou vragen of dat iets met religie te maken heeft, dan zegt hij nee. 65 procent van de Japanners zeggen dat ze geen religie hebben, toch staan ze bij de inhuldiging van een nieuwe kernreactor allemaal te buigen. Op dat ogenblik worden ze één met de religieuze situatie. Zoals een niet-kristelijke Japanner wanneer hij in een kristelijke kerk binnenkomt, even een kristen wordt. Als hij de kerk verlaat, dan houdt dat op.»

«Een Japanner kan zich overplaatsen van het ene naar het andere. Een westerling zegt dat op: u bent niet consistent, daar zit geen diepte in. Dat is echter een westerse manier van denken. Ik zou de Japanse situatie bijna een polytheïstische psychologie noemen: het veranderen van de mens naargelang van de situatie waarin hij zich bevindt. Westerlingen zitten vast met het beeld van het individu, dat altijd consistent moet zijn. Maar de werkelijkheid is eigenlijk anders: de mens is veranderlijk. In Japan wordt die veranderlijkheid van de mens gezien als een principe waarop de maatschappij gebaseerd is. Dus ook de psychologie is gebaseerd op dat principe: iemand die godsdienstig is, is Shintoïst als hij voor een Shinto-schrijn zit, kristen als hij in een kristelijke kerk zit, Boeddhist als hij in een Boeddhistische tempel zit...»

Carla Roesseels

SWYNGEDOUW

Prof. Swyngedouw vertrok in 1961 als missionaris van Scheut naar Japan. Hij studeerde er gedurende twee jaar Japans. Daarna gaf hij een tijdje les in een middelbare school in Nagasaki. Vervolgens studeerde hij gedurende 8 jaar aan de staatsuniversiteit van Tokyo: master en doctoraal course in de godsdienstsociologie.

Vanaf 1975 doceert hij aan de katholieke Nanzan-universiteit van Tokyo. Hij is er verbonden aan het instituut voor godsdienst en cultuur. Dit instituut heeft twee doelstellingen: ten eerste de academische studie van Oosterse, vooral Japanse, godsdiensten en ten tweede een dialoog op gang brengen met niet-kristelijke godsdiensten. Momenteel doceert hij voor een half jaar Japanse godsdienst en cultuur aan de KUL. (CR)

"De Andere Hand" van Alechinsky

Observaties en transformaties

Je zal maar geboren zijn met twee linkerhanden, of twee linker voeten. Ofwel snap je bijvoorbeeld wel wat van schilderkunst, maar gaat literatuur over je heen als water; kan je wel wat muziek appreciëren, maar vind je poëzie gewoon wat woorden op een rij.

Daarom zijn "dubbeltalenten" zo'n frustrerende heerschappijen voor de rest van de mensheid: ze begrijpen niet alleen twee kunstvormen, maar slaan er ook in twee kunstvormen te produceren. William Blake was zo iemand - poëzie en illustraties bij die gedichten. Hugo Claus is zo iemand - grafisch kunstenaar, dichter en romancier, vertaler. Hij doet ook dingen met film, maar of die een deeltalent bewijzen is niet zo zeker.

Pierre Alechinsky, (1927, Brussel) is geen echt dubbeltalent: hij is eerst en vooral grafisch kunstenaar, en pas in de marge van dat werk is hij ook prozaïst. Op school was hij linkshandig, kreeg op zijn donder en leerde schrijven met zijn rechterhand - zijn linker bleef echter de 'schilderhand'. Wanneer je dus *De Andere Hand*, een bundel verhalen van Alechinsky (vertaald uit het Frans door Hugo Claus en Freddy de Vree) leest, ga je bijna automatisch op zoek naar de schilder achter de auteur. Dat "op zoek gaan" wordt door Alechinsky trouwens zelf gestimuleerd - schilderen is een prominent onderwerp - en leidt tot zowel voldoening als ontgoochelingen.

Je merkt dat Alechinsky de werkelijkheid als schilder bekijkt: het valt bijvoorbeeld op hoe een ruimte vooral getypeerd wordt door het soort licht dat er binnenvalt, eerder dan bijvoorbeeld door de meubels die er staan, of zelfs de mensen die erin rondlopen. Hij beperkt vaak de wereld tot wat onmiddellijk bruikbaar is in een schilderij, en dat levert aardige resultaten op. Typisch is dat die passages, door de verenging, in feite een ruimere blik op de werkelijkheid verschaffen: je wordt je bewust van zovle aspecten die je zelf ook eerst niet opmerkte.

Schilderen gaat over kijken, en via kijken beland je in het Westen nog steeds snel bij denken en filosofie. In het grote schema der dingen zijn sommige beschouwingen in dit boekje irrelevante denkspelletjes, maar al bij al best geniet-

baar. Het doet er niet toe of een man linkshandig of rechtshandig is, of een naam nu in spiegelschrift of gewoon op de deur staat, maar Alechinsky verleidt je wel om er even met hem over te piekeren.

Een nadeel van die oriëntatie op de schilderkunst is dat er vaak allusies gemaakt worden die je niet snapt: de vrienden en geestesgenoten van Alechinsky zijn nu grotendeels onbekend. Tenzij je een fan, kunsthistoricus of familie bent, weet ik bijna zeker dat je Walasse Ting, Paul Colinet, Henri Michaux en zelfs Asger Jorn en Christian Dotremont alleen bij naam kent. Overigens, Alechinsky zelf is nu ook zo beroemd niet - hoewel zijn ster toch aan het rijzen is, onlangs nog met een overzichtstentoonstelling in Guggenheim in New York -, maar zijn deelname aan de Cobra-beweging maakt dat hij niet vergeten is, en dat je je ook een idee kunt vormen van zijn schilderijstijl.

Zijn schrijfstijl is één van de meest aangename verrassingen van dit boekje. Soms vervalt Alechinsky in bijna-*écriture automatique* (u weet wel: zeven Duvels hijzen en dan maar pennen), maar over het algemeen schrijft hij met 'toetsen', 'veegjes'. Een logisch verband is er niet tussen de verschillende observaties, maar associatief is er wel een link: "Zijn dagen verkorten om niet verplicht te zijn de eigen biografie te voltooien. Die gezellige oude broek die men terugvindt, die men versleten waande, de pijpen blijken jonger dan onze benen." (p. 42) Dat is bijna schrijven zoals je schildert: de nieuwe 'laag' of toets verbergt niet echt de oude - in het discours laat je niet alleen de laatste en beste formulering staan, maar ook de weg erheen.

Belgisch verleden

Vaak is Alechinsky mild ironisch, komisch of ook gewoon grof: "Ze meldt, terwijl ze een dunne map tekeningen half open, dat ze bijna niets te tonen heeft, en verklaart daarbij: 'Dit jaar heb ik veel conceptionele werken gemaakt.'" (p. 41) Boutades van dat slag vind je regelmatig terug ("Soms brengt een kortsluiting licht" en "In elke kunstenaar huist een mislukte kunstenaar" (p. 75)) en zijn best leuk. Alleen zijn aforismen al bij al zwakke argumenten in een discussie, want een aforisme lijkt wel 'diep' en waar, maar kan steeds vervangen wor-

den door 3 andere minstens even diep wijsheden die net het tegenovergestelde beweren. Het feit dat Alechinsky via aforismen spreekt over zijn collega's - vaak die collega's die hij minder respecteert - maakt hem geen sterk theoreticus.

Hij is daarentegen wel een sterk observator. Verhalen als 'De vakman uit Praag', 'Far Rockaway' en ook het stukje over de dood van Christian Dotremont ('Laatste Dag') zijn mild en ontroerend: geen poëtika hier, maar emoties.

Even mild gaat Alechinsky om met zijn Belgisch "verleden" (in 1955 liet hij zich naturaliseren tot Fransman): een Parijs taxi-chauffeur heeft een raar akcent, en sluw vraagt Alechinsky hem of hij "uit het noorden" (p. 64) afkomstig is. De waarheid, tussen haakjes, valt tegen: de man is een stotteraar.

Coda

"Ik teken omdat ik het woord niet heb" zegt Alechinsky op pagina 74. *De Andere Hand* bewijst dat dat niet waar hoeft te zijn. Hij bewijst dat hij de wereld op verschillende manieren kan bekijken: een schildersblik die de wereld transformeert, en een schrijversblik die hem registreert. Dat registreren gebeurt wel op een poëtisch wijze, maar gaat niet zover dat je van een omvorming van de werkelijkheid kan spreken - precies waar Alechinsky iets dergelijks wel probeert, gaat hij de mist in.

De Andere Hand is, net zoals goede poëzie, een prima 'Coda' ter afsluiting van weer een domme dag: de meeste verhalen geven je de kans even over iets anders na te denken, of op een andere manier te gaan denken: "Op de weg naar huis merkte ik een prop papier die me niet onbekend was. Ik raapte op: Het was een van mijn tekeningen die ik in het vuur had geworpen en die was weggevoerd. Opgezegd door de schoorsteenpijp, was zij als een kleine luchtballon over het veld gevlogen. (...) Had zij zoever de vlammen verlied? Onbetamelijke vraag. Men hangt de veroordeelde bij wie het touw brak geen tweede maal op." (p. 68). Misschien wordt u er zelfs een beter mens van.

Koen Van Muylem

Pierre Alechinsky, *De Andere Hand, Verhalen van een Schilder* (vertaald door Hugo Claus en Freddy de Vree), Meulenhoff Amsterdam en Kritik Leuven, 1987, 116 p.

KOT-ART, allemaal goed en wel, maar de gevolgen zijn er ook naar. Medica organiseert naar het grote Gentse voorbeeld vier dagen (van 18 tot 21 januari) studentenkunst op kot. Waar brandt het? Tervuursestraat 141 van 19 tot 22 u (Meersman, Verbeke, De Witte), Predikerstraat 22 van 18 tot 21 u (Reynaert, Barten, Lagrou, Haene), Minderbroederstraat 25 in de namiddag (De Vos, Beerlandt, Decadi), Ridderstraat 18 van 19.30 tot 22.30 u (Marchand, Dirckx, Dils, Harboort, Schoofs), Zeelstraat 12 van 21 tot 24 u (Banbynek, Severs, De Decker), en Frederik Linstraat 27 van 20.30 tot 23 u (Van Damme). In sommige koten kan je een kop hete koffie krijgen als je voordien in de Medica-bar een bonnetje koopt. De inkom is gratis. (Foto Didier Wijnants)

De Tijd speelt Koltès Teater verkopen met de voet tussen de deur

U gelooft het of u geloof het niet, maar bij het begin van het teaterseizoen 87-88 heeft Vlaanderen geleefd: een nieuw teatergezelschap zag immers het levenslicht. Als tweede productie brengt "De Tijd", zo heet het gezelschap, een stuk van Bernard-Marie Koltès: *In de Eenzaamheid van de Katoenvelden*. Het Stuc en Germania brengen deze productie deze week voor twee avonden naar Leuven.

De Tijd werd opgericht na de fusie van twee bestaande gezelschappen uit Antwerpen en Gent: zowel "Akt-Vertikaal" als "De Witte Kraai" behoorden tot een groep jonge, beloftevolle teatergroepen uit Vlaanderen, net zoals bijvoorbeeld "Blauwe Maandag".

De artistieke leiding van de Tijd is in handen van Lucas Vandervorst en Ivo Van Hove, die ook regisseur is van de laatste productie. Na een indrukwekkende *Macbeth* van Shakespeare brengt de groep nu werk van een hedendaags toneelauteur, de Fransman Bernard-Marie Koltès. In 1968 eenseerde Patrice Chéreau voor de eerste maal

Dans la solitude des champs de coton - een voorstelling die ook in België te zien was. Het stuk is gebaseerd op een zeer herkenbare situatie: een ontmoeting tussen een koper en een verkoper. Wie er (ver)koopt, wat er verhandeld wordt, is niet duidelijk. Centraal staat de relatie tussen de twee mensen. De opdringerige koper die een mogelijk slachtoffer tracht te verschalken en de behoedzame koper die aarzelt tussen nieuwsgierigheid en vastberaden afwijzing. De handelaar die met de voet tussen de deur als enige zekerheid, een bredere toegang hoopt te krijgen. De klant die geen duimbreedte wijkt, de deur probeert dicht te wringen, maar ondertussen door de deukrij

begerig de verkoper observeert. Hun ontmoeting die tot een taalstrijd uitgroeit, is een wisselend spel tussen verschalken en versieren: "On se parle, on se tue", zegt Koltès in de programmabrochure.

Over Koltès tekst is oneindig veel te zeggen. Over de encensering van de Tijd niet. De twee mannen (een van de twee loopt er wel als vrouw bij) ontmoeten elkaar in een totaal lege ruimte. Door alle uiterlijk vertoont tot een minimum te beperken, heeft Van Hove de aandacht uitsluitend op de gesproken tekst willen richten. En daar loopt het mank. Beide acteurs, Bart Slegers (de klant) en Dirk Tuypens (de verkoper), hanteren een dermate artificiële en gekunstelde taal dat hun rol vervalt in een flauwe karikatuur van twee 'typetjes'. Door het mislukt intellectueelistisch sfeertje dat hierdoor gekreëerd wordt, voelt de toeschouwer zich danig 'bekocht'. Of was dat - gezien het onderwerp van de voorstelling - de bedoeling?

"De tijd gaat snel", zegt men wel eens. Niets is echter minder waar tijdens deze voorstelling. Indien U wil nagaan of u er ook zo over denkt, of net niet, dan moet u zonder dralen op dinsdag 19 of woensdag 20 januari om 20.30 u naar het Stuc.

Mark Van Steenkiste

De Morgen fuif

Op donderdag 28 januari pakt de krant De Morgen uit met een 'studentikoos' initiatief. Nee, geen folkisment, maar een *Studentenkrant* (volgkriebeld door studenten) annex *Fuif*.

Voor de fuif moet je natuurlijk richting Gent (zaal Vooruit). De inkomprijs is 80 fr. (60 in vvk). De krant moet je gaan zoeken waar kranten gewoonlijk te zoeken zijn. In de vuilnisbak?

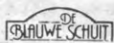
de pleisterplaats

jozef van den berg

STADSSCHOUWBURG LEUVEN

20 21 22 januari 1987 20.30 h

res. 016/22 21 13

advertentie

Politieonele fichering

Ook betogers bij de rijkswacht geficheerd

Dat de rijkswacht momenteel fel ter discussie staat, is zo klaar als pompwater. Getuige daarvan bijvoorbeeld de recente ontwikkelingen inzake het syndikalisme van het rijkswachtpersoneel. Klap op de vuurpijl was een perskonferentie over politieke fichering, die vorige week werd opgezet door een aantal 'progressieve' groeperingen. Daar werden tastbare bewijzen op tafel gegooid die aantoonde dat onze politieonele diensten daadwerkelijk de betogende student 'visiert', ja zelfs 'ficheert'. De kniesoor die tijdens de winter van '86 meende dat zijn konfraters door de rijkswacht werden 'gefilm'd' en 'opgeschreven', blijkt nu inderdaad het gelijk aan zijn kant te hebben. Destijds beloofde Big Brother ons meer dan ooit.

Artikel 1 van de wet op de rijkswacht (2 december 1957) bepaalt dat deze orde-dienst een "openbare macht is, ingesteld om de orde te handhaven en de wetten te doen naleven". In het reglement voor de algemene dienst van de rijkswacht (artikel 4) wordt de term 'openbare orde' gedefinieerd als "de gezonde politieke, economische en sociale toestand van het land en de toestand van inwendige stabiliteit van de staat, binnen de wettelijke vastgelegde grenzen". Voorwaar een omschrijving die wellicht voor vele

behoudsgezinde politici als muziek in de oren klinkt.

In het kader van deze ordehandhaving vervult de rijkswacht grosso modo twee belangrijke taken: het fysieke optreden tegen uit de hand gelopen betogingen, of andere vormen van sociaal protest, en het inwinnen van informatie. Om dit laatste te kunnen verwezenlijken, bezit de rijkswacht sinds 1973 vier centrale computers en een vijfde systeem van fichekaarten, die per district manueel worden opgeslagen. Deze steekkaarten

hebben ondermeer betrekking op 'gebeurtenissen' en 'personen'.

Gebeurtenissen

Op 19 september 1980 gaf de generale staf van de rijkswacht aan haar éénheden een aantal richtlijnen inzake de inhoud van de dossiers 'gebeurtenissen'. De agenten 'ten velde' dienden ervoor te zorgen dat deze dossiers volgende gegevens bevatten: "historische gegevens omtrent de gebeurtenis, de grondslagen van het conflict, de betrokken partijen, de door de administratieve overheden getroffen maatregelen, de richtlijnen van de rijkswacht, de feiten, de interventie van de rijkswacht, de bijzondere opstelling, de incidenten, de ten behoeve der overheden opgestelde verslagen, de te trekken lessen". De bronnen van de rijkswacht om al deze informatie bijéén te krijgen zijn van velelei aard: "Orde-woorden gegeven tijdens meetings en doorgaans bekend gemaakt door de media, openbare bijeenkomsten, lezing van de rondgedeelde vlugschriften, ..." (verslag 26.48).

Tijdens de perskonferentie van vorige week werd opgemerkt dat momenteel over de studentenbetogingen van december 1986 een dossier wordt bijgehouden onder de rubriek gebeurtenissen. Dit blijkt althans uit het antwoord van de toenmalige minister van binnenlandse zaken Michel (PSC), samen met de ministers van justitie en defensie bevoegd over de rijkswacht, op een parlementaire vraag van Agalev-kamerlid Johan Pepermans. "Tijdens de betogingen van december 1986 te Leuven

werden, zoals voor alle gelijkaardige gebeurtenissen, gegevens verzameld die betrekking hebben op de openbare orde", aldus de minister. "Volgens de gegevens die tot mijn beschikking staan, werd er informatie ingewonnen door de rijkswacht en de plaatselijke politie. Het dossier van deze betoging wordt als dusdanig bijgehouden en kan dienstig zijn, enerzijds voor het eventueel gerechtelijk onderzoek en anderzijds als documentatie voor latere manifestaties."

Video-opnamen

Nog steeds in zijn antwoord op de interpellatie van Pepermans gaf de minister ook toe dat de rijkswacht op 8 december 1986 tijdens de studentenbetoging te Leuven video-opnamen had gemaakt. Dit gebeurde op de parkeerplaats aan de Tervuursevest, waar de betoging in alle kalme werd ontbonden. Toen Pepermans hem vroeg naar het waarom hiervan, antwoordde Michel in eerste instantie dat het beeldmateriaal in de rijkswachtarchieven werd opgeslagen. Later korrigeerde hij zichzelf door te zeggen dat "het beeldmateriaal niet verspreid maar vernietigd werd". Volgens Michel moet de reden hiervoor gezocht worden in het feit dat "onoorloofde verspreiding van gegevens van materiaal de verantwoordelijke blootstelt aan sancties wegens miskenning van het beroepsgeheim".

Deze correctie stemt nog meer tot nadenken wanneer men weet dat in 1976 een groot centraal foto-labo werd opgericht door kolonel Etienne Fastrez, één van de getipte kandidaten om binnen afzienbare tijd generaal te worden. In 1983 werden in het foto-labo ongeveer een half miljoen foto's en meer dan 33.000 films verwerkt. Naar verluidt fotografeert de rijkswacht verkeersongevallen, betogingen en gerechtelijke vaststellingen. Tijdens betogingen zou er gefotografeerd worden vanuit bestelwagens, naburige gebouwen en door BOB-ers in de betoging zelf. Er zouden vooral groepsfoto's worden genomen. Kwestie van zoveel mogelijk aanwezig op de gevoelige plaat vast te leggen. Maar

éénmaal de betoging onrustiger wordt, worden algaauw de teelenzen bovengenoemd om individuele foto's te nemen. Sterker nog, in het verleden zouden zelfs foto's zijn genomen van identiteitskaarten van personen die werden opgepakt tijdens betogingen.

Personen

Rest ons tenslotte nog de steekkaarten die slaan op de rubriek 'personen'. Deze rubriek vormt samen met de categorie 'groeperingen' een onderdeel van de rubriek 'potentiële tegenstrevers'. Op een parlementaire vraag van SP-kamerlid Vandenbosche antwoordde de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken dat "in het bestand 'personen' leden van terroristische, extremistische en subversieve groeperingen worden opgenomen. Dit is eveneens het geval voor personen die actief aan een ordeverstoring deelgenomen hebben en tegen wie een gerechtelijk onderzoek werd geopend". De minister weigerde concrete cijfers te geven over de hoeveelheid personen en groeperingen die in het bestand zijn opgenomen.

Uit het onderzoek van de commissie Wyninckx, die vanaf juni 1980 tot juni 1981 zocht naar banden tussen extreemrechtse organisaties en politie- en veiligheidsdiensten, bleek dat bij de in het bestand opgenomen personen verwezen wordt naar het lidmaatschap van de groepering waarvoor ze behoren, de uitloefende subversieve activiteiten (bijvoorbeeld het uitdelen van pamfletten), de bestaansmiddelen, noem maar op. Konkreet zouden er in 1978 in het district Leuven reeds 12.000 van dergelijke persoonlijke fiches zijn geweest. Dat van deze hoeveelheid een niet onbelangrijk gedeelte het etiket 'student' droeg, is meer dan aannemelijk.

Herwig Willaert

Voor meer informatie: HALT, jg. 3, nr. 2. HALT kan besteld worden op adres: PB 16, Brussel 22, 1000 Brussel.

CONFIDENTIEL

Annexe 4

GEMERIEERIE NATIONALE

District de Le.....(date)

Brigade de N°.....

rueN°.....

à A

Tél.: N° A

OBJET : manifestation(communiste, socialiste, etc.) à(localité)

Réf. : Instruction sur l'Information, article 25.

Une manifestation(communiste, socialiste, etc) organisée par(Indiquer le ou les organisateurs) dans le but ou à l'occasion deà sa lieu àle

Cette manifestation était (ou n'était pas) autorisée (ou n'était pas soumise à autorisation).

Formation : Indiquer le lieu exact et l'heure.

Composition du cortège:

.....personnes dontfemmes etenfants

.....militaires en tenue (mentionner quo rapport a été adressé aux autorités compétentes)

.....militaires en habits bourgeois - idem

.....étrangers idem

.....corps de musique

.....drapeaux (indiquer les groupements représentés)

.....calicots (en indiquant les inscriptions qui y figurent) etc.....

Itinéraires.

Enthousiasme des manifestants et de la foule.

Incidents: Relater les incidents qui se seraient produits au cours de la manifestation ou indiquer "Sans incidents".

P.V. rédigés: (indiquer de quel chef P.V. a été rédigé).

Distribution de tracts, brochures ou journaux

(Indiquer éventuellement, le genre de tracts, brochures ou journaux distribués ou vendus - joindre un exemplaire si possible).

Collectes faites:

Outrages à la Foudille Royale, au Gouvernement ou à des autorités constituées.

Délocaltion : Indiquer le lieu exact et l'heure.

Proximité des casernes :

Pour autant qu'une propagande antimilitariste ait été faite, indiquer (éventuellement, si la manifestation est passée à proximité (distance) d'une ou des casernes de l'armée.

Mme rapport a été adressé à toutes les autorités que la chose concerne.

(signature)

Nom.....

Grade.....

Codé.....

Dit is géén wenskaart, maar een fiche die door de BOB wordt ingevuld om meer 'gerichte' informatie te hebben over één of andere 'gebeurtenis'. Wie tegen alle verwachtingen in met nieuwjaar toch zo'n ding in zijn bus gekregen heeft, is op het slechte pad.

Joost Swarte Plano

Geen mens durft tegenwoordig nog luidop beweren dat hij nooit van Joost Swarte gehoord heeft. De man heeft immers alom naam en faam verworven door zijn grafisch werk: postzegels, kaarten, hoezen, allerhande affiches en vooral de befaamde covers voor *Humo*. Naar aanleiding van de "Joost Swarte Wereldtentoonstelling" (momenteel in Arnhem) namen we de bijhorende catalogus voor u door.

Swartes stijl wordt gewoonlijk geklasseerd bij de zogenaamde *Klare Lijn* (de school van Hergé en Jacobs): in vlotte, scherpe belijning de realiteit zo waarheidsgetrouw mogelijk op papier zetten, met het oog voor details. Waar bij Hergé echter de stijl zeer goed aansluit bij de dynamiek van het verhaal, blijkt Swarte minder in zijn sas als *versteller*: teveel aandacht voor het geïsoleerde plaatje leidt tot een wat statische strip. Het stoort hem trouwens dat hij zomaar etiketten opgeplakt krijgt waar hij zich niet mee kan identificeren; de lezers willen blijkbaar *enkel* de invloed van Hergé herkennen, hoewel andere invloeden legio zijn. Aan het Nederlandse muziekmagazine *Oor* vertelde Swarte onlangs: "Als je met tekenen begint, dan ben je aan het studeren, bekijk je hoe anderen het gedaan hebben, ben je ontzettend nieuwsgierig. Je maakt een rondgang langs alles op het gebied van strips. Dan komen andere tekenaars, niet alleen strips, beeldende kunst."

Overigens is het stripwerk van Swarte nauwelijks doorgedrongen tot een ruimer publiek: dit kent hem vooral als illustrator. Zeker niet onterecht, want Swarte staat grafisch in zeer stevige schoenen. De tekeningen zijn dan ook technische hoogstandjes, die opvallen door de steeds speciale vormgeving, de belangstelling voor de architectuur (meestal een potpourri van verschillende bouwstijlen), voor het urbane leven en

de design (juke-boxen, auto's, typografie...).

Bovendien laat het uitwerken van een concept in één enkele prent natuurlijk minder ruimte dan pakweg één blad-zijde. Swarte stelt trouwens hoge eisen aan de verbeeldingskracht van zijn publiek: "Ik bedenk een thema, en probeer daar zoveel mogelijk in te leggen... Ik geef dingen aan maar maak het niet helemaal af. Dat moet de kijker zelf doen." Een hoogst persoonlijke thematiek: het dagelijks leven, opgevuld met clichés - maar steeds gebeurt er iets bijzonders en onverwachts. Swarte kent een wereld van verliezers, waarin hij zijn sombere mensbeeld met leedvermaak, zelfspot en makabere grappen compenseert.

Uit dit alles moge blijken dat Swarte een interessant en alleszins bijzonder kunstenaar is. Goed genoeg om een

tentoonstelling aan te wijden, oordeelde men in Nederland. Zo geschiedde ook, en na Haarlem, Arnhem, Barcelona en Parijs doet de expositie waarschijnlijk ook België aan. Zoals je kon vermoeden, is *Joost Swarte Plano* inderdaad de catalogus die erbij hoort. Het is een keurig verzorgd boekje geworden, vermits Swarte er zelf garant voor stond (menig uitgever is in een zenuwinrichting beland door de zeer scherpe eisen die Swarte aan uitvoerigen stelt). In een inleiding wordt zijn werk toegelicht, en verder vind je een 30-tal kleurenreproducties van tekeningen (met bronvermelding). Voor de freaks: de catalogus probeert doublaars met eerdere *boekuitgaven* zoveel mogelijk te vermijden. Buiten de 'omslakening' (sic) bij foto 18, is er dan ook niets op aan te merken.

Vermeldenswaard is nog dat de zeer originele manier van inbinding door Swarte zelf bedacht werd. Vraag is echter of het resultaat wel even handig uitvalt als bedoeld. (MK) *Joost Swarte Plano*, De Harmonie/Het Raadsel, Amsterdam, 1987

magma-shop

Diestsestraat 115 - 3000 Leuven
(naast Christiaensen)

Alles voor je kot en je fuiven.

cards - affiches - posters - inlijstingen -
gadgets - schoolgerief - feestartikelen -
dekoratie - kerst- en carnavalgerief
en
joggings - t-shirts - pulls
(snoopy - garfield - tom & jerry)

**DE GROOTSTE CARD SHOP
en CADEAU SHOP TE LEUVEN**

10% korting op vertoon van studentenkaart
(behalve promotie-artikelen)

Advertentie

Alle fietsen op een hoopje Studenten krijgen hun fiets niet geparkeerd

De zwarte vlaggen aan de panden der Leuvense middenstanders hangen daar niet als rouwbetuingen aan een onlangs overleden eminent politikus. De bedoeling van deze naargeestige doekjes is enkel het parkingprobleem van onze kleinhandelaars in de kijker te zetten. De gemiddelde Leuvenaar raakt zijn *voiture* blijkaar niet meer kwijt. Veto had het daar vorige week trouwens uitvoerig over en volgende week komen we hierop nog terug. In zekere zin kan je het *fietsprobleem* 'van hetzelfde laken een broek' noemen. Wij raken onze *velo* immers ook niet kwijt.

Lege fietsenrekken: zopas plichtsbewust agent voorbij gekomen?

(Foto Jeroen Revalk)

Overall in Leuven kom je ze immers tegen. Neen, niet de half-weggerende verkiesingsaffiches van Carl de Vlies, wie de hatelijke bordjes met 'Op politie-bevel plaatsen van fietsen verboden'. De meest koerante bestaan uit obligaat geel karton met zwarte letters, die na een carrière van enkele jaren achter het raam helemaal vaal uitstaan. De plaatselijke bourgeoisie houdt het doorgaans bij een gedistingeerde plaquette, te vergelijken met het betere naambordje de la 'Jos Vaes. Repetitoirenbureau KUL'. Het is duidelijk: een verschrikkelijk groot aantal autochtonen hebben zo'n rechthoekje achter hun venster hangen. Om je haren ten berge te doen rijden.

Een verschrikkelijk groot aantal van diezelfde autochtonen zijn immers kotbaas, of middenstander, of in loondienst bij de KU Leuven. Kortom, haast allemaal halen ze op een of andere manier flink wat profijt uit de studenten. Het is dan des te spijtiger dat er heel wat Leuvenaars (niet allemaal, laten we vooral niet veralgemenen) zich vrij weinig kopzorgen schijnen te maken om het welzijn of het gemak van hun belangrijkste klanten. De voorbeelden zijn legio: Tienstratfeest tijdens de eksamen; Leuven Kermiss voor de tweede zitters; onbeschaamd hoge prijzen in heel wat kleinhandelzaken ...

Allemaal egoïsten

De gewraakte bordjes kunnen in eenzelfde mentaliteit gekaderd worden. Een mentaliteit dat de studenten wel financieel nuttig kunnen zijn, doch absoluut niets moeten verwachten. Een mentaliteit van *wij en zij*. Door het plaatsen van die ondningen tref je in realiteit - bewust! - één bepaalde groep. De groep voor wie de fiets nog steeds, en veel meer dan voor het gros der Leuvenaars, een onmisbaar en algemeen vervoermiddel blijft. De studenten.

Het verbod om fietsen te parkeren heft de nood aan het gebruik van die rijwielen niet op. En, of je het wil of niet, zo iets neemt plaats in. Verklaar je nu jouw voorgevel taboe, is de fietser onvermijdelijk verplicht uit te wijken. Het sleutelbegrip van deze houding heet dus in feite egoïsme. Je lost het probleem immers geenzins op, je verschuift het enkel. Naar de studenten, naar de Leuvenaars-met-de-fiets, naar je buurman, kortom: naar de anderen.

Hoewel deze bordjes een razende populariteit kennen bij een flink stuk van de Leuvense bevolking, hoeft je er in feite echter absoluut geen rekening mee te houden. De politie heeft hogenaamd geen reglement dat het plaatsen van fietsen voor gevels van woonhuizen verbiedt. De enige richtlijn die gehanteerd wordt, bepaalt dat het voetpad steeds een vrije doorgang van minimum één meter breedte moet hebben. Dit geldt niet specifiek voor fietsen, maar voor alle mogelijke obstakels: huisvuil, de kratten met groenten en fruit voor de plaatselijke kruidenierszaak, in de zomermaanden de menigvuldige terrassen ...

Gevaarlijke hond

Toch betekent dit niet dat je zomaar je fiets kan neersmakken waar je maar wil. Er blijven nog steeds enkele - al dan niet wettelijke - remmingen tegen het abso-

luut vrij parkeren. Ten eerste word je doorgaans met de architecturale feitelijkheid der trottoirs gekonfronteerd. Om het in mensentaal te zeggen: heel wat Leuvense voetpaden zijn gewoon smaller dan die bewuste meter. Op die plaatsen is het dus hoe dan ook verboden om maar iets achter te laten, en doen fietsen op zich weinig ter zake.

Ten tweede zorgen de 'Bij politie-bevel ...' bordjes voor een psychologische drempel. Ook al weet je dat het om een privé-initiatief van de eigenaar gaat waar de politie geen uitstaans mee heeft, onvermijdelijk houd je er rekening mee en zal je je fiets er bij voorkeur niet achterlaten. Doorgaans acht je het raadzamer een andere gevel uit te kiezen. Je bent je er immers van bewust dat je een mogelijke confrontatie riskeert met een erg onvrindelijk deel van de plaatselijke bevolking. In feite vervullen deze plakkaats krek dezelfde functie als die met *Pas op. Gevaarlijke hond!*: afschrikking en intimidatie.

Geleide ekonomie

En dan heb je de houding van de Leuvense politie. Eigenlijk zou het niet moeten, maar in deze kringen leeft er bij wijlen een lichtes ongezone sfeer. In theorie, en dit zal men op het kommissariaat ook steeds blijven volhouden, wordt iedere verkeersoverdring of meningsverschil volkomen gelijk en objectief behandeld. In de praktijk passen verschillende agenten zich - niet alleen wat het parkeren betreft - een vrij aanmatigende tot zelfs agressieve houding aan tegen fietsers. Zij weten namelijk dat het meestal om *maar* studenten gaat, die tegenover hen vanzelfsprekend steeds een stuk machtelozer zijn dan de Leuvenaars zelf. Resultaat: in verhouding een stuk meer bekeuringen en boetes voor fietsers, een vaak partijdige vooringenomenheid bij het beslechten van conflicten.

Dit blijkt trouwens ook uit hun hele houding tegenover het parkeren van fietsen. Zoals hoger vermeld zijn de bewuste grimmige bordjes helemaal niet gebaseerd op een politiereglement. Tenminste, dat veronderstellen wij toch. Bij navraag op het politiebureau kon de gemoedelijke *oom agent* van 'Inlichtingen' ons niets wijzer maken. Politierglementen, wetsartikelen, gehanteerde criteria, naar het schijnt bestaan zullen dingen wel, maar de diender in kwestie was er alleszins niet mee vertrouwd.

De eerbiedwaardige zaak in papierwaren uit de Naamsstraat die voor de verspreiding van deze verbodsorden in plaats drukt ze dan ook helemaal op eigen initiatief. Men besef zelfs tergedre dat het vermelden van het politiereglement gewoon bluf is. Wat gaat het hen trouwens aan, als het zaakje maar verkoopt. Waar niet aan getwijfeld wordt.

Desondanks blijven veel mensen zich hiervoor (begrijpelijk) tot de politie richten. In plaats van de burger op een eerlijke manier te verwittigen dat zij er totaal geen uitstaans mee heeft en die hele toestand bijgevolg niet zo netjes is, verwijzen de wetsdienaars je doodleuk door naar de bewuste handel. Van een bloeiende samenwerking tussen Staat en Privé gesproken.

In het Leuvense bestaan er tot slot ook

enkele plaatsen waar het parkeren van fietsen aan strikte regels onderworpen is. Meest roemruchtig voorbeeld hiervan is ongetwijfeld het station. De reglementering ginds hoort voor iedereen duidelijk te wezen: net voor het station mag je je vehikel maximum één stonde achterlaten, de weekend-parkerders dienen zich tot de fietsrekken (en alleen daar!) te wenden.

Probleem blijft steeds dat er in feite veel te weinig fietsenstallingen voorzien zijn. Fietsers redeneren immers net zoals automobilisten: ik wil mijn fiets zo dicht mogelijk bij m'n bestemming kwijt. De rekken vlakbij het station zitten dus gegarandeerd jokvol fietsen, de verst afgelegen durven wel eens leeg te blijven. Op zich een hoogst onkomfortabele toestand. De fietsen staan onbewaakt buiten, steeds aan regen en wind bloot-

gesteld, en worden onbarmhartig de een tegen de ander opeengepakt. Wat met zich meebrengt dat menige student maandagmorgen een gebroken remkabel, geruineerde fietsbel of in het slechtste geval helemaal geen fiets meer aantreft.

Dat hoeft echter niet speciaal diefstal te betekenen, de politie neemt in deze - hoogst lukratieve - zaak het initiatief zelf wel in handen. Tal van verbodsbordjes schreeuwen immers om overtreden te worden: slechts één uur parkeren; je fiets enkel in de rekken stallen, en zeker niet aan de paaltjes vastklinken; voldoende vrije doorgang laten... Alle fietsen die men ook maar op het pietepeteurige gebruik betrap, worden met bakwame spoed ingeladen. Bovendien kan de stadspolitie hier op de voorbeeldige hulp van de spoorpolitie rekenen. Hoogst

merkwaardig, die eendracht tussen de verschillende korpsen.

Je kan je trouwens afvragen of het niet nuttig zou zijn indien de studenten een zwarte rouwband zouden dragen. Niet als huldebetoon aan een onlangs overleden eminent hoogleraar, maar om de goegemeente te konfronteren met het feit dat een dure ondergrondse autoparking op het Ladeuzeplein voor een bepaalde bevolkingsgroep geen oplossing biedt. Dat die reeds bijzonder tevreden zouden zijn, mochten er enkele goedkope fietsrekken méer geïnstalleerd worden voor Alma 1 of de Studio's. Dan weten we tenminste waar we het meeste kans maken een gloednieuwe *Eddy Merckx* fiets te kunnen opscharrelen.

Walter Pauli

ZOEKERTJES

• Voor alle studentenfeesten. Studio Tom Tom Club: installatie (met CD) + DS + platen + lichtorgels, ± 6000 fr. Tel 28.44.66, Pieter Vandeputte.

• Kamer te huur: K. Mercierlaan, gem., douche + keuken. 3200 fr + onkosten. Zich wenden tot Campus Irena 24 kamer 218.

• Te huur: grote ruime kamer. Minckelersstraat 164. keuken, badkamer, tuin. Gemeubeld. 6000 fr alles inbegrepen.

• Gevonden: portefeuille, in het Pauscollege. Toebeh. aan Johan Noyez. Af te halen 011/78.93.28

• Gewonnen: 5-daagse ski-reis Oostenrijk: 3990 fr in 10-daagse ski-reis Italië: 8500 fr. Ik ruil deze graag voor cinematickets, drank of tof kado. Zw tot Jo Goiris, 's Meiersstraat 7, kamer 12.

• Blauwbaard, je zal 150 fr betalen voor de blauwe schuit, of anders snijden we je kop eraf.

• M. Ver Berne verkoopt alle heavy metal platen. Slayer en Maiden beu. Paul Lebrunstraat 26.

• Voor al uw typwerk, elektronische schrijfmachine, Griekse en wiskundige karakters. Jaren ervaring. Mevr Sanders. 011/34.20.82

• Voor al uw publikaties - tekstverwerking - desktop-publishing: 016/23.50.64. Textware Ridderstraat 6, Leuven.

• Het Centrum voor Grondslagenonderzoek van het Recht biedt interessant werk voor wetensbezwaaarden. Vanaf zomer 1988. Contacteer Herman Decroux, De Valk, NG 02.13.

• Voor numismaten en briefjesverzamelaars: oude stukken van 10 fr, en bankjes van 20 fr (Bl, Naamsstraat 40, kamer 22).

• IZW zoekt vrijwillige medewerker voor het verlenen van hulp aan zelfstandig fysiek gehandicapten. Ridderstraat 28, 3000 Leuven, 20.71.50.

• Te koop: damesfiets voor vriendelijk meisje, 2de kan, dat zocht naar Bart D., 1ste lic. Mathieu de Layensplein 7 op 13/01/88 om 14 u. Geert. Gratis porto of koffie.

• Gevonden: doop-TD Rechten, 15 november '87: dameshorloge Cavalier. Bevragen: Johan, tel. 016/23.50.86.

• Enkel studenten weten wat studenten willen. Daarom voor al je TD's: diskoobar Jokrisjo. 3000 fr zonder installatie, 6000 fr met ins. Tel 016/23.36.86.

• Wie heeft een boek over de Roland JX-3P en laat het mij kopiëren? Patrick Verbist 015/61.62.91, na 18 u.

• Doorheen Trailtes te beluisteren Do 22-24 h, via Radio SIS, 105.3 FM. Inl. postbus 11. Leuven.

• Gezocht: muzikanten die in een volksdansgroep willen komen spelen. Inlichtingen bij Erwin, Schapenstraat 13 of bel tijdens weekend 02/759.97.45.

• Wie rijdt kostendelend mee tussen Leuven en Heusden (L.) of omgeving? (1 pers.) Contacteer Johan Put, Vaarstrat 131, 016/23.72.08 of 011/53.60.28 tijdens we.

• Gezocht: Atari-ST bezitters die software willen ruilen. Stuur lijst naar Wim Van Holder, Pius X, Tervuursevest 103, 3030 Heverlee, kamer 149.

• Wie is bereid zijn "Risk" (in goede staat) te ruilen voor een nagelnieuwe "Diplomacy"? Brieven binnenwerpen bij Max Christiaen, Halvestraat 14.

• Verloren: lederen wanten, met afzonderlijke wijsvinger + blauwe pols op Campus Mechanica of metaalkunde. Geeflic ze wenden tot Erik Masure, Dagobertstraat 5 of secr. Mechanica.

• Wie kan een (technische) Japanse tekst vertalen? Vergoeding mogelijk. Kapucijnenvoer 67/12.

• Verloren ma 11 januari ± 18 u: blauwe portemonnee (Casa) in Brabantsestraat. Inh. 1500 fr. Geen identiteitspapieren. Graag terugbezorgen - weekbudget! Brab. 52, kamer 14. Hartelijk dank.

• Hunkeran naar eigenaar: rekenmachine, gev. 1 dec aud g01 en horloge gevonden 17 dec aud k07. Beide op Celestijnlaan 200. Getroffen eigenaar: contacteer Victor, Parkdreef 1, Heverlee, na 20 u.

• Wetenschapswinkel zoekt gewetensbezwaaarde. Inl. Naamsstraat 96 of elke wo-avond 18-20 h: 20.54.41.

ZOEKERTJE

Zoekertjes zonder commercieel oogmerk (gezocht, gevonden, verloren e.d. zijn gratis; andere (te koop, te huur, ikwerk) worden betaald naargelang de ruimte die ze innemen (zie rooster). De redactie behoudt zich het recht voor om zoekertjes niet te plaatsen. Gebruik onderstaand rooster. 1 teken per vakje. 1 vakje tussen de woorden. Zenden aan of afgeven op 's Meiersstraat 5.

10 BF
20 BF
30 BF
40 BF
50 BF
60 BF

Guido Maertens en de bio-etiek

KU Leuven in dialoog met het Vaticaan

Bioëtiëk is een verschijnsel dat de laatste jaren veel opgang maakt. De kennis die de geneeskunde verworven heeft op het vlak van de voortplanting en de genetische manipulatie stelt de mens voor prangende gewetenskwesies: wat kan en wat kan niet? Naar goede, oude gewoonte wil ook de Kerk wat in de pap te brokken hebben. Daarom publiceerde zij op 11 maart 1987 een "Instruktie over de eerbied voor het beginnend menselijk leven en de waardigheid van de voortplanting". De standpunten die zij innam, waren zeer streng: nagenoeg alle biotechnische ingrepen die vandaag de dag mogelijk zijn, werden verworpen. Vorige week vertrok een delegatie van de belangrijkste katholieke universiteiten van België, Frankrijk en Nederland naar Rome om over deze problematiek te praten. Guido Maertens, rektor van de Kulak, vertegenwoordigde de KUL.

Guido Maertens: "Mijn grens voor kunstmatige bevruchting is het huwelijk" (Foto Archief)

Veto: U ging naar Rome, omdat u het niet fair vond dat de katholieke universiteiten in deze zaak niet geraadpleegd zijn?

Maertens: «Dat was niet de enige motivatie, maar we hebben bij deze gelegenheid wel onze verwondering uitgedrukt over het feit dat de vier katholieke universiteiten niet tot een dialoog uitgenodigd zijn geweest. We wilden echter vooral praten over de research in verband met onvruchtbaarheid, die in onze ziekenhuizen uitgevoerd wordt. We wilden de gevolgen bespreken die bepaalde punten van de instructie konden hebben voor de praktijk in de universitaire ziekenhuizen. We wilden ook aantonen dat de universitaire ziekenhuizen betrokken moeten blijven bij de research rond fertiliteitsproblemen.»

Veto: In '68 verscheen de encycliciek "Humanae Vitae", die richtlijnen gaf voor de seksualiteit. Zijn daar ooit leken bij betrokken geweest?

Maertens: «"Humanae Vitae" was een document over het menselijk leven, dat geplaatst moet worden in de opkomende permissiviteit op seksueel gebied in de jaren '60. Dat zegt u misschien wel iets. Die encycliciek kwam zeer goed op z'n tijd en gaf aanbevelingen voor het seksueel gedrag. De kritiek erop ging vooral over één paragraaf, waarin Paulus VI zei dat niet alleen het huwelijk, maar iedere huwelijksakt open moest zijn voor voortplanting. Die paragraaf heeft discussie uitgelokt. De discussie kwam er ook omdat het Vaticaan Concilie drie jaar tevoren het document "De kerk en de wereld" had uitgebracht. Daarin was de antropologische lijn eerder personalistisch (de persoon staat centraal). In "Humanae Vitae" ging dat weer de fysisistische (de natuur staat centraal) richting uit. Wanneer je de natuurfilosofie volgt en stelt dat je niet mag ingrijpen in de natuur, dan kom je tot de conclusie van "Humanae Vitae".»

«Wat de raadpleging van leken betreft: in het Vaticaan Concilie was er een commissie van leken, moralisten en priesters, die voor de paus een rapport moesten maken over die problemen. Dat rapport in verband met de artificieel geboorteregeling was opener dan wat de Encycliciek drie jaar later voortbracht. Blijkbaar heeft de paus dat probleem na het Concilie naar zich toe getrokken.»

Veto: Bij deze instructie over de vruchtbaarheidsproblematiek is zo'n raadpleging helemaal niet gebeurd?

Maertens: «Dat is wel gebeurd (kijkt mij doordringend aan), maar niet met de

KUL. We vermoeden dat universiteiten geraadpleegd zijn die – hoe moet ik het zeggen – meer in de lijn van de Romeinse filosofie liggen. Ze hebben zeker mensen geraadpleegd. Ik zou namen kunnen noemen, maar omdat ik niet zeker ben, zal ik dat niet doen. De voornaamste centra zoals het Kennedy Centrum in Washington, de KUL en de universiteit van Louvain La Neuve, hebben ze niet geraadpleegd.»

«Alhoewel Ratzinger zei dat hij bij de voorbereiding van het document de publikaties van Leuven goed gelezen had. Dat leek juist te zijn. Tussen haakjes: Ratzinger is een heel boeiende persoonlijkheid, die op mij een zeer grote indruk heeft gemaakt. Een rasacht intellectueel.»

Veto: U had ook kritiek op de Instructie zelf?

Maertens: «De instructie bestaat uit twee delen: er is het antropologische gedeelte, waar ik buitengewoon tevreden mee ben, omdat het de fysisistische filosofie achter zich laat ten voordele van een meer personalistische. Het tweede gedeelte gaat over de toepassingen: kunstmatige inseminatie (homoloog en heteroloog), in vitro fertilisatie (homoloog en heteroloog), over het statuut van de embryo's en het experimenteren daarmee en tenslotte over de leenmoeders.»

«Wij vinden dat document waardevol omdat wij de basiswaarden ervan verdedigen: er komt bezorgdheid in tot uiting over de vertechisering van de voortplanting, over het reduceren van liefde en voortplanting tot laboratoriumkwesies. Wij waren het daar natuurlijk mee eens. Het document heeft ook benadrukt dat het niet voldoende is een kind te wensen omwille van het zuiver geluk van de ouders, als je niet tevens alle garanties hebt dat de belangen van het kind zelf behartigd zullen worden.»

«We hebben zelf een discussie geopend over een probleem waar wij vragen rond hadden: de homologie in vitro fertilisatie (met zaad van de wettelijke echtgenoot), die in onze universitaire ziekenhuizen wordt toegepast. Het ging uitsluitend daarover. We hebben gezegd dat we geen voldoende etische argumenten zien om in vitro fertilisatie te weigeren aan mensen die oprecht een kind verlangen en dat willen opvoeden

in familiecontext, maar die dat niet kunnen verwezenlijken omwille van een organisch defect. Ook deze vorm van kunstmatige bevruchting wordt door de instructie afgekeurd.»

Veto: Maakt de extreem-sterge houding van Rome over homologie in vitro-fertilisatie het hele document niet ongeloofwaardig?

Maertens: «Nee, voor mij maakt dat de instructie niet ongeloofwaardig. Ik vind dat men zichzelf een slechte dienst bewijst door alles op één hoop te gooien. Ik ben persoonlijk ook van mening dat de etische grens ligt bij een stabiel gehuwd koppel dat kinderen wil opvoeden. Ik ben ook helemaal geen voorstander van kunstmatige inseminatie met derden, zeker niet voor een alleenstaande vrouw, en nog minder voor een lesbisch paar bijvoorbeeld. Ik moet wel eerbiedwaardig toegeven dat er tussen bepaalde moralisten een discussie is over de toelaatbaarheid van KID (Kunstmatige inseminatie met donor). De meeste moralisten van katholieke of van kristelijke huize staan daar zeer gereserveerd tegenover. Er zijn er wel enkele die dat onder goede begeleiding verantwoord vinden. Maar persoonlijk vrees ik dat het zetten van die stap heel vlug tot routinepraktijken kan leiden. Mijn grens ligt bij het huwelijk.»

Machiavelli

Vorige week berichtte Veto op haar voorpagina over een grootschalige examenfraude. De titel van het artikel luidde: "Machiavelli legt met 'white collar' eksamen af". Dit opschrift sprak verwarrend. Sommige (rechts-)studenten legden ten onrechte een verband tussen bovengenoemde persoonsnaam en de beide rechtstudenten die meewerken aan het stripverhaal 'Machiavelli' dat geregeld in De Standaard verschijnt. Van onze kant doelden wij met de term 'Machiavelli' enkel op de veel geciteerde uitspraak van deze vijftiende-eeuwse filosoof: "Het doel heiligt de middelen". Kwestie van niet een verkeerd iemand met de vinger te wijzen. □

AGENDA

Baanstelling: Jan Van der Linden

Maandag 18 januari

20.30 u **STUC-STUURGROEP** Een zestal referaten o.a. over de twee-eenheid Stuc/Kultuurraad en de structuur van een universitair cultureel centrum, ook voor studenten die anders nooit de weg naar 't Stuc vinden, in 't Stuc, Van Evenstr. 2d.

Dinsdag 19 januari

20.00 u **GESPREKSAVOND** Maakt werk gelukkig? Gespreksavond rond werkvoldoening op basis van een tekst van prof. Lagrou, in Handelskot 02.40, org. Waek, ink. gratis.
20.00 u **LEZING** Pers en politiek: hoeveel handen op wiens buik?, door Marc Platel, Hoofdred. Balang, in aud. Zeger Van Hee, De Valk, ink. 60, org. Rechten-politiek.
20.30 u **TEATER** In de eenzaamheid van de katoenvelden, door teater De Tijd, de deal als metafoor voor alle menselijke betrekkingen, in 't Stuc, ink. 150/200, org. Stuc.

Woensdag 20 januari

20.00 u **FILM** Mujeres de la frontera, vrouwen uit de grensstreek, in de aula van de Sociale Hogeschool te Heverlee, ink. 50, org. werkgroep Nicaragua/SHH.
20.15 u **LEZING** Het embryo en de sakraliteit van het leven door prof. Burggraeve, in het HIW, Kard. Mercierpl. 2, ink. gratis, org. HIW.
20.30 u **TEATER** In de eenzaamheid van de katoenvelden, door teater De Tijd, in 't Stuc, ink. 150/200, org. Stuc.
20.30 u **TEATER** De pleisterplaats door Jozef Van Den Berg, muziek: Marie-Claire Stamba, in de Stadsschouwburg, org. CC.

Donderdag 21 januari

20.00 u **KONCERT** Harmonieorkest olv Karel De Wolf, in het Lemmensinst., Herestr. 53, ink. 120, org. Lemmensinst.
20.00 u **VIDEO** Valentino (videovertoning), in Vaartstraat 16, ink. gratis, org. Pieter Coutereelstichting
20.30 u **FILM** Lolita (Stanley Kubrick, 1961), naar een omstreden roman van Nabokov, in aud. Vesalius, ink. 60/80, org. DAF.
20.30 u **OPTREDEN** The Markriver New Orleans Jazzband, blues, spirituals en gospelsongs, in De Spuyse, aan 't Sportkot, ink. 50, org. Apollon.
20.30 u **TEATER** De pleisterplaats door Jozef Van Den Berg, in de Stadsschouwburg.

Vrijdag 22 januari

20.30 u **TEATER** De pleisterplaats door Jozef Van Den Berg, in de Stadsschouwburg.

Zaterdag 23 januari

22.00 u **WEEKENDFILM** Una giornata particolare (Scola, 1977), met o.a. Sofia Loren en Marcello Mastroianni, een hoogst ongewone liefdesgeschiedenis, in 't Stuc, ink. 60/80, org. Stuc.

TENTOONSTELLING

Bart Spotbeem: fotografisch werk en pentekeningen, tot en met 31 januari, in De Spuyse, aan 't Sportkot, ink. gratis.
J.P. Coppens: tot en met 31 januari, in U.Z. Gasthuisberg, Herestr. 49, ink. gratis.

Veto: Rome keurt wel meer praktijken af: ook voorbehoedsmiddelen zijn voor de paus uit den boze. Zelfs de katholieke universitaire ziekenhuizen leggen dat naast zich neer. Waarom werd er op deze instructie dan zo expliciet gereageerd?

Maertens: «Op die stellingnamen is destijds ook gereageerd, maar dan langs een andere weg. Maar onze reactie nu is er vooral gekomen omdat wij wilden benadrukken dat de katholieke universitaire ziekenhuizen het zich niet kunnen permitteren om buiten de research te vallen. We willen samen met niet-katholieke universiteiten komen tot een etisch minimum waar iedereen over akkoord kan gaan.»

Veto: Er zijn recent nieuwe ontwikkelingen in de geneeskunde die ook met deze problemen te maken hebben. Zo zou de ziekte van Parkinson genezen kunnen worden door gebruik te maken van het weefsel van embryo's. Hebben de katholieke universitaire ziekenhuizen daarin hun standpunten al bepaald?

Maertens: «Ja, die katholieke universitaire ziekenhuizen doen dat zeker niet. Ik zou het ook erg vinden, wanneer ze dat zouden doen. Eén van de basisprincipes van de moraal is toch dat men geen andere wezens gebruikt. Zo'n probleem hebben we niet besproken. Er liggen dus inderdaad nog veel angstwekkender problemen voor ons. Onlangs kon je nog in de krant lezen hoe Indische vrouwen in Engeland via een prenatale diagnose trachten te achterhalen of het een jongen of een meisje zal worden. Wanneer het een meisje is laten ze een abortus uitvoeren. Technologie is tegelijkertijd een bevrijding en een bedreiging, we moeten die twee goed uit elkaar houden.»

Carla Rosseels

Woensdag 20 januari houdt professor Burggraeve een lezing over "Het embryo en de sakraliteit van het leven". Zie agenda.

De Roman

Op dinsdag 26 januari start de Universitaire Werkgroep Literatuur met een nieuwe cyclus *Krachlijnen van de roman* (10 dinsdagavonden). 9 romans worden ontleed: van Rilke over Boon, Michiels en Gogol tot (zelfs) Devroe.

Het werk van deze auteurs wordt besproken door: Dr. H. Bousset (Ufsal), M. Detrez (BRT 3), H. Devroe en G. Eekhout (auteurs), JP Rondas (BRT 3) en prof. A. Warrinier (KUL).
Deelname in de onkosten voor reeks en kursusteksten: 1600 fr. (1500 voor studenten en werklözen). Plaats: Stuc. Inschrijven: ☎ 016/22.93.24.

SLAAPKOP!

AD VALVAS

LBK

- Ma 18/1 om 20.00 u: Redaktievergadering Floreat, alle artikels binnenbrengen, in het fakhuys, en Bowlingtornooi in de Naamsestr.
- Di 19/1 om 19.15 u Schaatsavond voor iedereen, en om 20.00 u Verant. landbouw: voordracht door J. Swinnen, in landbouwinst.
- Wo 20/1 om 13.00 u Exkursie Versele-Laga (veevoerders), met aansluitend een ultramoderne rundveehouderij te Lendeled, vertrek aan bar, 50/100 fr.
- Do 21/1 om 17.00 u Reisje Aqualibi, vertrek aan bar, 350 fr.

Historia

- Ma 18/1 om 19.00 u Info-vergadering voor de potentiële Ruslandvaarders, in MSI.